

Конспект уроків з моделювання одягу

Підготувила Черепанова А. Є.

Тема: Виконання вправ з моделювання одягу різного призначення.

Мета: Закріпити знання з технічного моделювання одягу різного призначення.

Розвивати вміння і формувати навички самостійного аналізу моделі і переносу різних елементів модельних особливостей з малюнка на креслення виробу.

Виховувати естетичні смаки.

Матеріальне забезпечення:

- інструкційні карти;
 - журнали мод;
 - лекала в м. 1:4;
 - клей;
 - кольоровий папір;
 - взірці робіт з технічного моделювання;
 - ножиці.

Література:

В.О. Радкевич. "Моделювання одягу"

Хід роботи.

1. Замалювати вибрану модель.
2. Описати модель.
3. Намалювати базову основу.
4. Нанести лінії моделювання.
5. Виконати моделювання.
6. Оформити роботу.
7. Висновок.

Завдання:

Виконати моделювання одягу різного призначення.

В І - Моделювання одягу для дому.

В ІІ - Моделювання повсякденного одягу.

В ІІІ - Моделювання святкового одягу.

I . Композиція одягу.....	4
Основні закони композиції одягу.....	6
Стиль і мода.....	12
Силует та лінії в одзі.....	14
Пропорції в одязі.....	19
Колір	22
Тканина та оздоблення.....	26
Зорові ілюзії.....	31
Ритм в одязі.....	37
II. Технічне моделювання одягу	42
Технічне переміщення нагрудної виточки.....	44
Моделювання рельєфів.....	46
Моделювання кокеток.....	47
Моделювання рукавів.....	47
Проектування складок, підрізів, драпіровок.....	51
ПР № 1.....	57
III. Поясні вироби.....	58
Моделювання спідниць.....	58
Моделювання штанів.....	60
ПР № 2.....	64
IV. Одяг різного призначення.....	65
Моделювання одягу для дому.....	65
Моделювання повсякденного одягу.....	68
Моделювання святкового одягу.....	70
ПР № 3.....	74

I. Композиція одягу

Модельовання одягу - це один із видів декоративно - прикладного мистецтва. Воно потребує від художників-модельєрів спеціальних знань, розвиненої фантазії, естетичного смаку та тісної співпраці з конструкторами, технологами, майстрами-виконавцями.

Специфіка модельовання одягу пов'язана зі статуєю людини, а, отже, з формуванням її зовнішнього вигляду. За допомогою одягу можна досягти зорового збільшення або зменшення зросту та об'ємів статури, добираючи відповідні кольори - змінити колір шкіри, обличчя, волосся, очей тощо.

Модельованням одягу в Україні займаються Центри моди, Будинки моделей, ательє, експериментальні цехи швейних фабрик та приватні художні майстерні, організовані відомими художниками-модельєрами.

Затверджує ескізи і власне моделі одягу художня рада. У процесі створення моделі беруть участь художник (автор), конструктор, майстер-виконавець, манекенниця.

Процес створення моделей складається із двох етапів:

- 1 етап - розробка проекту (композиції);
- 2 етап - виконання проекту в матеріалі.

Перший етап - підготовчий. Художник визначає, для кого створюється модель, її призначення, форму, колір, фактуру тканини, її властивості та вид виробництва. Після цього художник розробляє ряд ескізів моделі.

На другому етапі до художника приєднується конструктор, основним завданням якого є визначення методів розробок креслення і розкроювання викрійки. Технологи виготовляють модель, яку манекенниця демонструє на художній раді.

Масове виробництво забезпечує виготовлення значної кількості однотипних виробів. Тому масове модельовання передбачає розробку моделей різних за формою та силуетом з метою задоволення смаків широкого кола споживачів.

Для модельовання виробів масового виробництва не передбачається яскраво виявленої індивідуальності моделей, характерною є також невелика кількість деталей, виконаних із тканин, якими на даний час забезпечені текстильні фабрики. Крім

екстравагантність, вишуканість?

6. Чи враховується у модельованні святкового одягу сезонність?
7. У якому стилі розробляється святковий одяг?

Під час модельовання одягу різного призначення можуть виникнути дефекти:

- модель не відповідає призначенню;
- обраний фасон одягу не відповідає статури;
- невдало підібрані тканина, оздоблення, колір;
- не забезпечуються функціональність та зручність;
- форма, крій не відповідають призначенню моделі;
- модель перенасичена однорідними або різними за формою і характером елементами одягу, що знижує її художню виразність;
- модель не відповідає заданому фасону.

З метою запобігання виникненню дефектів необхідно:

- моделі одягу розробляти відповідно до їхнього призначення, типу статури та встановлених вимог;
- підбираючи тканину, оздоблення, доповнення враховувати їхній волокнистий вміст, структуру, властивості тощо;
- крій і форму моделі добирають з урахуванням гігієнічних та експлуатаційних вимог;
- кольори добирати на основі їхнього гармонійного поєднання та з урахуванням індивідуальних особливостей статури, зовнішнього вигляду людини і конкретних обставин.

враховувати призначення, атмосферу, інтер'єр приміщень. Так, одяг для театру, концертів, новорічного балу має вирізнятися вишуканістю, легкістю, вільними формами. М'які лінії та широкий крій рукава створюють загадковість, романтизм, приховують недоліки статури.

Основою вбрання для новорічного балу можуть бути короткі сукні, що щільно облягають статуру з блискучого і пластичного трикотажу. Доповнюють їх ефектними накидками з натурального шовку прямої форми або задраповані. Таку модель рекомендують тим, у кого струнка статура. Довгі вечірні сукні мають бути незвичними, з оригінальним оздобленням, дещо екстравагантними. Як вечірнє вбрання використовують комплект, що складається зі спідниці та блузки, які можуть бути різноманітних фасонів, з тонких і легких натуральних та синтетичних тканин.

Моделюючи блузку з прозорого шифону необхідно пам'ятати, що в ній має бути мінімальна кількість швів і вільний, бажано суцільнокроєний, рукав. Святковості виробам надають рюші, волани, банти-зав'язки.

Одяг для відвідування музеїв, виставок має бути стриманіших форм, пропорцій, з мінімальною кількістю оздоблень і доповнень. Рельєфи, бант, комір, волани можуть бути оздоблені стрічкою. Популярними залишаються тимчасові види оздоблень та доповнень: накладні коміри, манжети, вставки, шарфи, пояси, пелерини, декоративні жилети, різноманітні прикраси тощо, що допомагають універсалізувати, розширити практичне використання святкового одягу.

Контрольні запитання і завдання

1. На які групи поділяється святковий одяг за призначенням?
2. Назвіть загальні вимоги до святкового одягу.
3. Чим відрізняється одяг для домашніх свят від одягу для відвідування концертних залів?
4. Як потрібно добирати колір для святкового одягу?
5. Для яких груп святкового одягу допускається

цього художник має враховувати особливості виробництва, механізацію і автоматизацію технологічних процесів.

Серійне виробництво забезпечує виготовлення одягу партіями - серіями, кількість яких - від 300 до 500 одиниць, а іноді - від 500 до 2000 (великі серії). Моделі серійного виробництва розраховані на незначну кількість виробів одного фасону в загальній масі швейної продукції.

На відміну від масового та серійного *індивідуальне виробництво* передбачає

випуск одиничних моделей в ательє, майстернях та домашніх умовах.

Оскільки індивідуальне виробництво тісно пов'язане з конкретною людиною, моделі одягу мають виявляти індивідуальність особистості, її характер, вид діяльності тощо.

Особливістю моделювання одягу для індивідуального виробництва є не лише створення складних за фасоном моделей, але й за допомогою елементів одягу вдається маскувати недоліки статури людини.

З метою розповсюдження моделей масового, серійного та індивідуального виробництва відбуваються показові демонстрації та виставки нових колекцій моделей, видаються журнали і каталоги мод.

Контрольні запитання і завдання:

1. Хто є автором моделі?
2. Зі скількох етапів складається процес створення моделі?
3. Чим відрізняється індивідуальне моделювання від масового? Поясніть на прикладі.
4. Назвіть характерні риси серійного моделювання?

Основні закони композиції одягу

Основою моделювання одягу є композиція. У перекладі з латинської означає поєднання, створення, тобто побудова твору мистецтва. **Композиція одягу** - це сукупність усіх елементів, що характеризують виріб. Для того, щоб створити композицію одягу, насамперед необхідно досягти підпорядкованості всіх її елементів, в якій одні деталі та елементи доповнюють інші, а всі разом визначають зміст одягу. *Основними елементами композиції* вважають силует, форму, лінії, пропорції, колір, контраст, ілюзію, художній стиль, ритм.

Майстерність побудови композиції полягає в умінні художника-модельєра поєднати окремі й розрізнені елементи в єдине ціле, а через форму передати власні ідеї, смаки, почуття, тобто створити новий художній образ.

У моделюванні одягу важливого значення набувають **закони композиції**:

- 1. Підпорядкованість елементів композиції й композиційних засобів призначенню одягу.
- 2. Співвіднесеність усіх частин і елементів композиції між собою і статуєю людини.
- 3. Наявність композиційного центру.
- 4. Цілісність композиції.

Зміст **першого закону** визначає підпорядкованість композиції одягу його призначенню і виявленню. Цей закон передбачає три правила (рис. 1).

Перше правило. Форма будь-якого одягу повинна відповідати його призначенню.

Наприклад, для забезпечення вільних рухів купальний костюм має щільно облягати тіло.

А сукню для танців, навпаки, проектують розширеною до низу (рис. 1-1).

складках і на згинах матеріалу, а чудова кольорова гама створює атмосферу вчистості.

Святкові сукні з шовкових тканин жіночні й привабливі. Найпоширенішими прийомами їхнього оформлення є крій по косій нитці, драпування, зборки, м'які защіпи тощо. Завдяки легким шовковим тканинам з'являються м'які фалди, що облягають статуру. Вишуканий вигляд має спідниця «жльош», яка підкреслює жіночність і стрункість. У шовкових сукнях, поряд з гладкофарбованими, пропонуються складні відтінки - рожевих, синіх, зелених тонів, популярними є природні кольори диму, лаванди, міді, латуні. Сьогодні художники використовують у своїх моделях можливості сучасних модних вовняних тканин. Нові форми суконь більш вишукані, з розрізами, драпуваннями підкреслюють жіночі стегна і довгі ноги.

Для святкових вовняних суконь другої половини дня притаманні вишуканість, подовженість. Це досягається сміливим декольтуванням суконь і костюмів, поясами, високими розрізами спідниць, що м'яко облягають стегна, а також високими підборами взуття. Елегантності моделям надає складний крій, білий комір, який поєднується з синім та іншими кольорами.

Для урочистих вечорів можна пропонувати одяг з вовняних крепів та мережаних полотен, оздоблених оборками, воланами, подвійними комірами, широкими шарфами, драпуванням, вишивкою, що підкреслює його елегантність. Вишуканості вечірньому вбранню надає мереживо, яке дозволяє створювати найрізноманітніші композиції. Народності моделям надає гофре, різної висоти і конфігурації, ко-мір-стійка, оригінально оформлений виріз горловини, рукава із заниженою проймою та частими зборками у верхній частині, рукав-реглан, довжина якого 3/4. Особливої вишуканості сукням з ворсових тканин надають комір-бант, манжети, пояс.

Пластичне і оригінальне оформлення сучасних трикотажних полотен дозволяє створювати гостромодне вбрання. Фактура тканини, контрастні за кольором деталі й елементи оздоблень, силует з чітким розширенням лінії плеча й значним завуженням низу виробу, своєрідний за формою виріз горловини надають святковому одягу вишуканості й екстравагантності.

Під час моделювання святкового одягу необхідно

Моделювання святкового одягу

Святковий одяг повинен прикрашати людину, надавати їй зовнішності елегантності, вишуканості й ефектності.

Святковий одяг поділяють **відповідно до призначення** на одяг для театру, танців, новорічного та випускного балів, відвідування музеїв, виставок, для весілля, домашніх урочистостей тощо. До **асортименту** святкового одягу відносять сукні, костюми, сукні-костюми, блузки, спідниці, штани.

Святковий одяг має насамперед відповідати естетичним вимогам, бути модним, замасковувати недоліки статури, підкреслювати її переваги.

З **тканин** переважно використовують вишукані, вироблені як з натуральних, так і штучних та синтетичних волокон, тканини з блиском, металевою ниткою, з ажурним переплетенням, з ворсом тощо. **Оздоблення та доповнення** застосовують складне, зокрема, оздоблення бісером, ручною та машинною вишивкою, аплікацією, гофре, плісе, блискітками, штучними квітами, ювелірними прикрасами.

Крій та форма святкового одягу можуть бути як простими, так і складними, залежно від призначення моделі та виду тканини. Наприклад, сукня-костюм для відвідування театру може бути виконана з атласу в поєднанні з гіпюром.

Так, нерідко романтичний стиль поєднується з іншими, забезпечуючи повний синтез новоутвореної моделі. Цьому сприяє використання тканин з різним художнім оформленням.

Воляни, гофре, складки, драпування, асиметричні вирішення, дрібні заціпи, строчки - усі ці елементи підкреслюють елегантність та вишуканість святкового одягу.

Структура та рисунок тканин мають відповідати призначенню одягу. Вбрання диктує і характер переплетення тканин, і кольорову гаму. Звичайно, мода визначеного періоду віддає перевагу певним тканинам, але бавовняний, шовковий та синтетичний оксамити залишаються популярними. Сьогодні вони також привабливі й неповторні, використовують їх не лише для вечірніх суконь, але й для повсякденного одягу. Особливої вишуканості одягу з оксамиту надає гра світлотіні у м'яких

Друге правило. Відповідність тканини призначенню і формі одягу (рис. 1-2).

Добір матеріалу здійснюється на основі творчого задуму художника та вимог до призначення і форм одягу, приклад, спеціальний одяг має бути не тільки зручним, а захищати тіло та основний одяг людини від шкідливих речовин і руду. Виготовляють його зі зносостійкості тканини.

Рис 1

Третє правило. Тканина та вид оздоблення одягу відповідати його призначенню та формі. Оздоблення узгоджуватися з властивостями матеріалу, з якого виготовляють одяг, його формою і призначенням (рис. 1-3).

Важливо визначити вид оздоблення та технологію виконання. Наприклад, для літнього одягу використовують переважно бавовняні, лляні тканини, оздоблені вишивкою, оборками, стрічками, тасьмою. А для зимового - добір вовняні тканини, які оздоблюють аплікаціями, кантами, моєю тощо. Оздоблення виконує як естетичну функцію, гігієнічну. Наприклад, літній одяг оздоблюють мережі ажурною вишивкою не лише для забезпечення зовнішнього вигляду, але й для створення підвищеної теплопровід повітропроникності. Зимовий одяг, навпаки, оздоблюють натуральним та штучним хутром, шкірою, трикотажем, такими матеріалами, які мають хороші теплозахисні властивості.

Зміст **другого закону** передбачає розподіл елементів композиції на основні і другорядні (рис.2). Основні елементи створюють основу, а другорядні – забезпечують і доповнюють її. співвіднесеність у композиції досягається кількісним співвідношенням факторів та елементів одягу: *об'ємів* (верхньої та нижньої частини одягу, рукавів); *кольору і фактури матеріалу* (блузки, спідниці тощо); *деталей одягу* (коміра, кишень, клапана, хлястика тощо).

Рис 2

Під час моделювання необхідно уточнювати кількість, величину та форму деталей одягу, їхню співрозмірність і узгодженість з моделлю, оскільки зміна будь-якого елементу композиції впливає на його форму або розміщення.

Третій закон композиції тісно пов'язаний з наявністю композиційного центру (рис. 3).

Рис3

моделей класичного стилю найбільшою популярністю користується простий строгий «англійський костюм», який щільно облягає статуру і схожий за своїм характером та оформленням на чоловічий. Однак, на нього, як і на більшість класичних моделей, впливає жіночність, що характерно для сучасного напрямку моди.

Практична і універсальна форма повсякденного одягу для літа - це сукня-костюм, яку моделюють різною за пропорціями і стилем. Мода відновила інтерес до сукні-костюма строгого і водночас елегантного силуету з різною довжиною жакетів, кроєм, конструкцією. Сукні-костюми найчастіше шийють з вовняних, трикотажних, шовкових тканин, які завдяки пластичності дозволяють створювати відповідний об'єм.

Моделюючи повсякденний одяг, необхідно пам'ятати, що основні пропорції костюму чи комплекту мають підпорядковуватися одній меті - зробити статуру більш стрункою. Форма одягу повинна бути функціональною, комфортною, тривалий час зберігати вільність рухів. Рукава не слід робити вузькими, особливо коли руки повні.

Помилковим вважається, що сукня, яка щільно облягає статуру, надає їй стрункості. Характер деталей і оздоблень повинен підпорядковуватися загальним тенденціям костюму. Важливого значення надається конструктивним лініям чітким вертикальним рельєфам, прорізним і накладним кишеням.

Основними ознаками повсякденного одягу вважають розмаїття стилів, форм, кольорових поєднань, багат шаровість одягу, різноманітні пропорції та довжину комплектування одягу з окремих предметів, його функціональність та образність.

Контрольні запитання і завдання

1. Дайте характеристику повсякденного одягу.
2. Яким вимогам повинен відповідати повсякденний одяг?
3. Групу яких тканин доцільно застосовувати для повсякденного одягу?
3. Чи впливає конструкція одягу, його колір на самопочуття людини? Наведіть приклади.
4. Чи необхідно враховувати сезонність під час моделювання повсякденного одягу?

Моделювання повсякденного одягу

Основне призначення повсякденного одягу - забезпечення людині нормальних умов для трудової діяльності та відпочинку, а саме тому він має бути оптимально зручним, простим, практичним і разом з тим елегантним.

Різновидами повсякденного одягу є:

сукня, сарафан, костюм, сукня-костюм, блузка, блузон, жакет, жилет, штани, спідниця, спідниця-штани тощо.

До повсякденного одягу *висуваються такі вимоги* зручність в експлуатації, гігроскопічність, зносостійкість, формостійкість, здатність добре піддаватися пранню та волого-тепловій обробці, відповідати напряму сучасної моди та інше.

За формою та силуетом повсякденний одяг може бути як приталеним, так і вільного крою, але у жодному разі не облягаючим. Повсякденний одяг повинен бути зручним, не сковувати рухи. Такий одяг моделюють з різними видами рукавів, залежно від виду одягу, сезону і прямого призначення: вшивні, реглан, суцільнокроєні, з манжетами різної форми і величини, з поглибленою проймою, двошовні.

Тканини для повсякденного одягу добирають практичні, зносостійкі, гігієнічні, формостійкі, зокрема: ситець, сатин, шотландка, репс, джинс, льон, напівльон, крепдешин, креп-жоржет, ацетатний шовк, сорочкова тканина.

Для повсякденного одягу можна пропонувати такі оздоблення і доповнення, як коміри, манжети, пояси, рельєфи, кишень, шарфи, хустинки, жабо, кокілье тощо. Тканини, оздоблення і доповнення мають бути стриманих кольорів і відтінків, спокійних малюнків. Популярністю користуються тканини з геометричним і дрібним малюнком.

За сезоном повсякденний одяг відрізняється тканиною, кроєм рукава, формою, кольором. Наприклад, повсякденна сукня для літа може бути приталеного силуету, відрізна по півні талії, з коротким рукавом, оздоблена білим коміром та манжетами. Сукня-костюм для зими - жакет та спідниця напівприталеного силуету, чіткої форми, з тканини ахроматичних кольорів, оздоблений тканиною, що освіжає.

Серед повсякденного одягу важливе місце посідає костюм. З

Композиційним центром можуть бути як основні, так і другорядні елементи композиції. Стиль кожної епохи вносить свої корективи у створення та розміщення композиційного центру на різних конструктивних поясах статури.

Необхідно пам'ятати, що кожний з елементів композиції може самостійно або ж разом з іншими утворювати композиційний центр.

Композиційний центр вважається вдалим, якщо правильно підбрані та поєднані 2-3 елементи, на яких зроблено основний акцент композиції. Роль моди у побудові композиції є визначною, оскільки від напряму моди залежить розміщення основних акцентів композиції. Наприклад, для одного періоду моди характерне акцентування верхньої частини одягу, а для іншого - нижньої тощо.

Добір основних акцентів композиції залежить від стилю одягу та індивідуальності художника-модельєра.

Четвертий закон доводить, що композиція одягу може бути завершеною або цілісною лише тоді, коли при її створенні дотримувалися всіх зазначених законів (рис. 4).

Рис.4

Цілісність композиції означає підпорядкованість другорядного головному, взаємозв'язок всіх елементів та їхню рівновагу, яка чітко виявляє творчий задум художника - модельєра.

Порушення законів композиції призводить до виникнення дефектів:

- форма, матеріал, вид оздоблення не відповідають заданому типу статури;
- модель перевантажена однорідними або різними деталями, оздобленнями, доповненнями;
- центр композиції розміщено невдало;
- відсутня співрозмірність між формою і розмірами деталей, елементів оздоблення.

Отже, розробка моделей одягу ґрунтується на єдності законів композиції. Елементи композиції необхідно використовувати з метою розкриття призначення моделі та її художнього виявлення, а композиційний центр розміщувати на тих ділянках тіла, які необхідно підкреслити. Слід пам'ятати, що цілісності композиції одягу можна досягти гармонійно добираючи засоби її виявлення.

Контрольні запитання і завдання:

1. Що таке композиція одягу?
2. Скільки законів композиції одягу Ви знаєте? Назвіть їх.
3. До чого може призвести недотримання одного із законів композиції?
4. За яких умов досягається цілісність композиції?
5. У чому виявляється третій закон композиції? Наведіть приклади.
6. Поясніть на прикладі другий закон композиції.

Тести

Тест 1. Чи залежить розміщення композиційного центру від напрямку моди? 1. Так. 2. Ні.

Тест 2. Чи правильно розроблено композицію одягу, якщо модель перенасичена однорідними елементами оздоблення? 1. Так. 2. Ні.

Тест 3. Де розміщено акцент композиції у моделі (рис. 1)?
1. На лінії грудей. 2. На лінії талії. 3. Нижче лінії талії.

сукня може бути зручна і гарна. Моделюється вона прямого або напівприталеного силуету з рукавами різного крою, з тканин спокійних кольорів з чі¹ визначеним рисунком.

Одяг для святкових днів може складатися з сукні, блузки в комплекті зі спідницею, штанами, сарафаном, жилетом, спідницею-штанами тощо. Він має бути в міру вишуканим, сучасним. Святковий одяг, зазвичай, доповнюють різними прикрасами.

У моделюванні домашнього одягу бажано дотримуватися напівприталених і вільних силуетів, простих, лаконічних форм. Це може бути, наприклад, халат з тканини в клітинку, вільний, розширений донизу, рукав - «кімоно», з великими накладними кишнями, або сукня-костюм, яка складається з спідниці з байтовими складками по колу та блузона прямого силуету.

Тканину для домашнього одягу підбирають відповідно до його призначення. Використовують здебільшого тканини з натуральних волокон: бавовняні, льняні, вовняні, шовкові, а також тканини з незначним вмістом штучних та синтетичних волокон. Оздоблюють найчастіше бейкою, кантом, рюшем, оборками, мереживом, тасьмою, гудзиками, аплікацією, вишивкою тощо.

Доповненнями для домашнього одягу можуть бути паски, намисто, хустинки, чепчики, фартухи та інше.

Кольорова гама тканин, оздоблень та доповнень - як світла, тепла, пастельна, так і більш стриманих холодних кольорів.

Домашній одяг матиме привабливий вигляд, якщо виготовлений з фантазією. Його можна вирішувати в традиціях народного мистецтва, фольклору.

Контрольні запитання і завдання

1. Назвіть види домашнього одягу.
2. Яким вимогам повинен відповідати одяг для сну?
3. Визначте кольори, які рекомендуються для домашнього одягу.
4. Які види тканин та елементи оздоблення використовують для виготовлення домашнього одягу?
5. Яке призначення фартуха у домашньому одязі?
6. Чи доцільно для домашнього одягу застосовувати тканини з блискучою поверхнею?

проникності, а для зими, навпаки, рекомендують одяг з комірами, на застібці для захисту тіла від холоду.

Піжами моделюють простих, вільних форм або на манжеті. Відповідно до сезону вони можуть бути у вигляді жакета з довгими штанами або жилета з короткими шортами.

Одяг для сну, зокрема нічні сорочки, оздоблюють шитвом, вишивкою, аплікацією, стрічками. Для ранкового та вечірнього туалету використовують халати, пеньюари.

Одяг для домашньої роботи та відпочинку може бути представлений різноманітними моделями суконь, халатів, суконь-халатів, комплектів з різним поєднанням блузок, штанів, спідниць, жилетів тощо.

Домашній одяг повинен відповідати високим гігієнічним і експлуатаційним вимогам, бути зручним, зносостійким, добре піддаватися волого-тепловій обробці й тривалий час зберігати форму. Крім того домашній одяг має забезпечувати естетичну функцію: створювати гарний зовнішній вигляд власника, гармоніювати з інтер'єром житла, відповідати напрямку моди.

Одяг для домашньої роботи, як правило, доповнює фартух, який повинен не лише захищати одяг свого власника від забруднення, але й прикрашати його. Розміри, форма, зовнішній вигляд фартуха залежать від його конкретного призначення: для приготування їжі, прибирання приміщення, прання, частування гостей тощо. Фартух іноді оздоблюють вишивкою, аплікацією, тасьмою, мереживом. Останнім часом популярності набув так званий фартух-халат, який нагадує халат, що має застібку ззаду, іноді - одну або дві бокові застібки. Фартух-халат зручний у користуванні й естетично привабливіший за звичайний фартух.

Основним одягом для домашньої роботи та відпочинку залишається халат, моделюючи який необхідно пам'ятати, що він повинен бути не лише зручним, але й пасувати власнику за кольором, формою тощо. Халат для домашньої роботи моделюють переважно вільного крою, з відкладним коміром, коміром-стійкою або зовсім без коміра, виріз горловини може бути різним, з кокеткою на передньому або задньому полотнищі, з накладними кишенями, погонами тощо. Рукава проектують як довгі, так і короткі, вшивні, «реглан», «кімоно».

Є жінки, які вдома надають перевагу сукням. Домашня

Тест 4. До якого закону композиції належить правило відповідності форми та призначення одягу? 1. Перший закон. 2. Другий закон. 3. Третій закон.

Тест 5. Чи правильно розроблено композицію моделі на рис.2? Якщо є порушення, то у чому воно виявляється? 1. Так.

2. Ні. 3. Кругла кокетка і оборка спідниці. 4. Горизонтальний підріз від пройми і овальна кокетка не узгоджуються в даній моделі.

Тест 6. До чого призведе оздоблення манжетів та поясу моделі на рис. 3 строкатою тканиною? 1. До завершеності композиції. 2. До перенасичення моделі однорідним видом оздоблення.

Тест 7. Чи додержано у моделі на рис. 4 третій закон композиції? 1. Так. 2. Ні.

Рис. 1

Рис. 2

Рис. 3

Рис. 4

Стиль і мода

Стиль (від лат. *stylus* — паличка для письма) — сукупність характерних рис літератури або мистецтва тієї чи іншої епохи або науки.

Мода (фр. *mode*, від лат. *modus* — міра, образ, спосіб, правило, розпорядження) — нетривале панування певного смаку в якійсь сфері життя чи культури.

На відміну від поняття стилю, мода характеризує короточасні й поверхневі зміни зовнішніх форм побутових предметів та мистецьких творів. У вужчому сенсі модою називають зміну форм і зразків одягу, що відбувається протягом порівняно коротких проміжків часу.

Мода в костюмі — це образ прийнятий більшістю людей, який у певний час набуває широкої популярності.

Вживання словосполучення «вдягатися за модою» походить з XVII століття, коли французька придворна мода стала зразком для всіх європейських країн. Іммануїл Кант визначав моду як «непостійний спосіб життя»

Сучасний стиль — це складна система елементів, їхній взаємозв'язок і координація з метою досягнення краси та комфорту. Для одягу XX століття притаманні риси костюмів різних історичних епох і стилів.

Розрізняють такі стилі, як: готичний, ренесанс (відродження), бароко, рококо, класицизм, ампір, романтизм, бідермаєр, модерн; сучасні — авангардний, джинсовий, «кантрі», класичний, ретро, романтичний, спортивний, фольклорний.

З точки зору мистецтва мода близька доконцептуального мистецтва, оскільки вона полягає в поєднанні різних елементів (зачіска, матеріали одягу, фасон, колір, аксесуари), що створюють образ.

Історичний розвиток одягу невіддільний від моди, тому здебільшого ці поняття ототожнюють. Мода в одязі пов'язана з візуальним наближенням вигляду тіла до панівних ідеалів. Наприклад, в Китаї та Японії було модно деформувати дівчаткам ступні, обмежуючи їх зростання, що вважалося ознакою аристократизму, а в Європі деформувалося корсетом весь тулуб. Крінолін підкреслював гідність і суспільне становище;

IV. Одяг різного призначення

За призначенням одяг поділяється на:

- Одяг для дому.
- Повсякденний одяг.
- Святковий одяг.
- Національний одяг.

Моделювання одягу для дому

Одяг для дому поділяють на:

- одяг для сну,
- роботи,
- відпочинку,
- святкових днів,
- вечірнього та ранкового туалету.

Домашній одяг розрізняють ще й за сезоном: літній, зимовий, весняний, осінній, що впливає на добір тканини для його виготовлення.

Важливе місце у моделюванні одягу для дому посідає одяг для сну. Різновидами **одягу для сну** є нічна сорочка, піжама. Одяг для сну повинен бути зручним, вільним, гігроскопічним. Найчастіше одяг для сну виготовляють з натуральних тканин або тканин з домішками штучних волокон (ситець, маркізет, фланель, байка, віскозний шовк та інші). Одяг для сну за кроєм має бути простим, з мінімальною кількістю швів, чіткої форми. Як правило його шиють з тканин пастельних відтінків або білий. Довжина виробів може бути від короткої до подовженої. Нічні сорочки і піжами моделюють з різним кроєм рукавів або без них, на бретелях, з підрізами, кокетками.

За допомогою кокетки нічній сорочці можна надати необхідної об'ємної форми й естетичного вигляду.

Форма вирізу горловини залежить від сезонного призначення одягу для сну. Так, у літніх нічних сорочках горловина робиться більшою для забезпечення повітро-

ПРАКТИЧНА РОБОТА №2

Тема: Технічне моделювання поясного одягу.

Мета: Закріпити знання з технічного моделювання спідниць, штанів.

Розвивати вміння і формувати навички самостійного аналізу моделі і переносу різних елементів модельних особливостей з малюнка на креслення виробу.

Виховувати естетичні смаки.

Матеріальне забезпечення:

- інструкційні карти;
- журнали мод;
- лекала в м. 1:4;
- клей;
- кольоровий папір;
- взірці робіт з технічного моделювання;
- ножиці.

Література:

В.О. Радкевич. "Моделювання одягу"

Хід роботи.

1. Замалювати вибрану модель.
2. Описати модель.
3. Намалювати базову основу.
4. Нанести лінії моделювання.
5. Виконати моделювання.
6. Оформити роботу.
7. Висновок.

Завдання.

Виконати моделювання спідниці та штанів.

В І - Моделювання спідниці з кокетками, складками, воланами.

В ІІ - Моделювання спідниці з підрізами, драпіровками.

В ІІІ - Моделювання штанів.

взагалі велика витрата тканини, наприклад, на шлейф або плаття був показником приналежності до того чи іншого стану.

Мода 19-20 століть являє собою систематичні, організовані, масштабні трансформації зовнішнього й внутрішнього світу особистості. Ритм зміни стилів у сучасній моді невинно зростає (в кінці ХХ століття тримався 7-10 років). Функцією сучасної моди полягає в її тенденції до зближення й розмивання національних стилів на основі масової культури й універсального стилю.

Для правильного стильового вирішення одягу необхідно:

- моделі одягу розробляти відповідно до вимог стильового вирішення і напрямів розвитку сучасної моди;
- стиль одягу має відповідати призначенню моделі;
- тканину та оздоблення обирають відповідно до виду одягу, його призначення та стильового вирішення.

У стильовому вирішенні моделі можуть виникати дефекти:

- тканина та оздоблення не відповідають заданому стилю;
- стиль одягу не відповідає призначенню;
- відсутня художня виразність моделі.

Контрольні запитання і завдання

1. Що називається стилем?
2. Що таке мода?
3. Які сучасні стилі Ви знаєте?
4. Що характерне для одягу класичного стилю?
5. Чим характеризується одяг спортивного стилю?
6. Назвіть риси, притаманні одягу романтичного стилю.
7. Який стиль одягу сучасна мода бере за основу?
8. Назвіть характерні ознаки сучасної моди.
9. Чи залежить стиль одягу від його призначення?

Силует та лінії в одязі

Силует - це площинно-зорове сприйняття об'ємних форм одягу, чітко обмежених контурами, є основним фактором у виборі модної форми. Силует одягу характеризується приляганням виробу до статури по лінії грудей, стегон, кроєм рукава, висотою і шириною плечей, довжиною виробу та його шириною внизу.

Розвиток і удосконалення різновидів одягу постійно вносять корективи в його силуетні форми. Первісна форма силуету була надзвичайно примітивною, так як одяг був не-кроєний і нешитий, а складався з листя та кори дерев, шкіри тварин, пір'я птахів тощо. З розвитком цивілізації змінювався і вдосконалювався одяг, а з ним і силует. Сучасний силует одягу простий, зручний, компактний, багатофункціональний.

Розрізняють два види силуету: *скульптурний* і *декоративний*. Одяг скульптурного силуету повторює форму людського тіла, а декоративного - відступає від природних форм статури, часто замасковує їх. Для точнішої характеристики силуету використовують геометричні фігури. Так, силует, побудований паралельними лініями, нагадує прямокутник або квадрат і має назву прямого. Одяг прямого силуету може мати як чітко виражену форму, коли виділяються площини переду, спинки, боків, так і невизначену м'яку форму. Якщо основні лінії розходяться внизу, силует нагадує трапецію. Силует може мати вигляд трикутника, овалу або складних фігур. За щільністю прилягання одягу до статури розрізняють три основні силуети: приталений, напівприталений, вільний (прямий, трапеція).

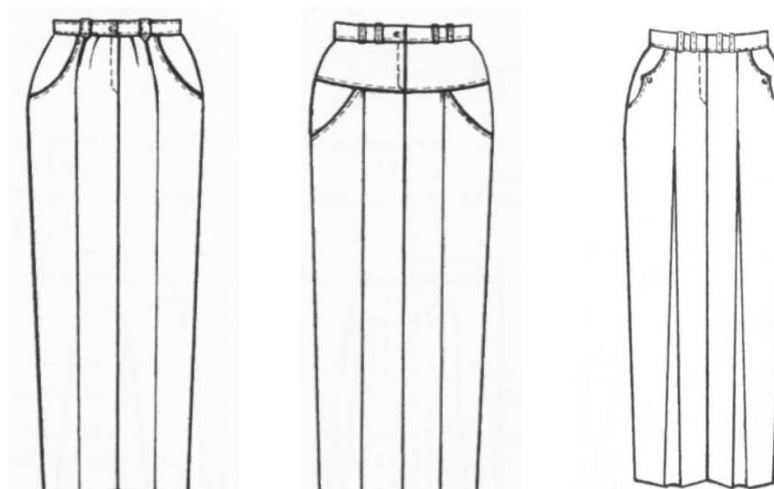
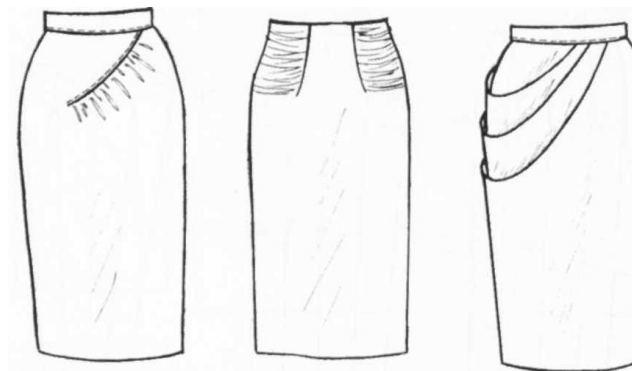
Приталений силует характеризується тонкою талією, широкими або акцентованими плечима і розширеною спідницею.

Одяг *напівприталеного* силуету плавно розміщується вздовж статури з незначним розширенням до низу.

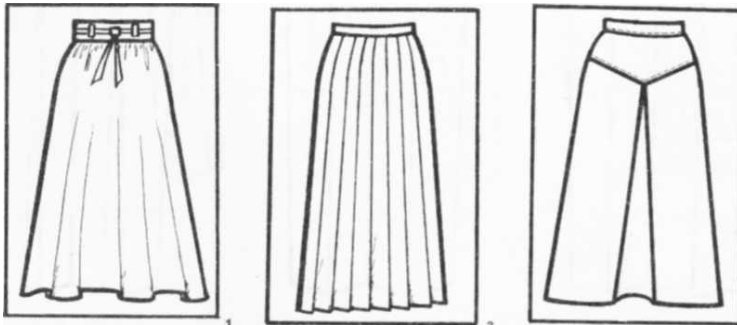
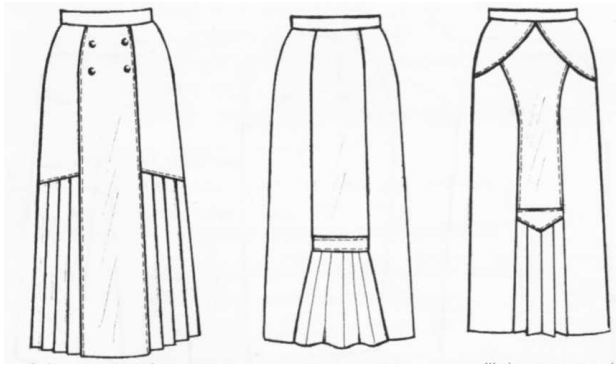
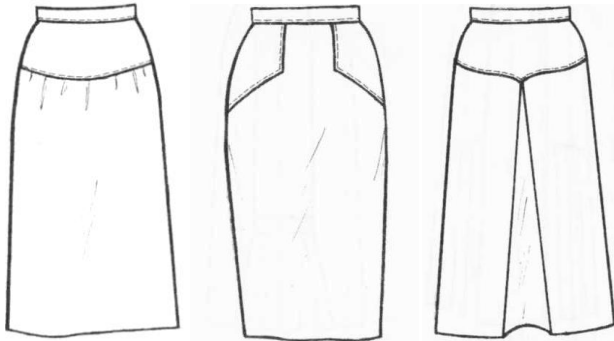
За *вільним* силуетом створюється одяг прямих або розширених до низу форм.

Кожний з цих силуетів може мати різні варіанти. Силует одягу утворюється силуетними, тобто контурними лініями.

Силуетні лінії визначають рамку виробу, в межах якої розробляється фасон і форма одягу. Внутрішня форма одягу

Види спідниць, штанів

створюється за допомогою ліній:

- конструктивних,
- конструктивно-декоративних,
- декоративних.

Конструктивні лінії утворюють основу композиції моделі.

Вони позначають контури форми виробу та лінії з'єднання деталей. Це лінії плечових і бокових швів, шви верхньої частини переду і спідниці, шви пройми, нижні шви рукавів, шви на лінії талії, виточки: нагрудної, ліктевої, талієвої. За допомогою цих ліній створюється об'ємна форма виробу і правильна посадка його на статурі. Конструктивні лінії малопомітні в моделі, й вони сприймаються як закономірність у побудові основи форми.

Конструктивні лінії можуть мати подвійне навантаження: створюють форму одягу і одночасно збагачують її, тобто прикрашають. Такі лінії називають **конструктивно-декоративними**: лінії рельєфів, підрізів, пройми, підкреслені оздоблювальною строчкою, оформлені кантом, нагрудна виточка, переміщена у м'яку складку від плеча, верхній шов рукава, оформлений декоративною строчкою тощо.

Декоративні лінії - це лінії, що використовуються під час розробки фасону. До них належать лінії, які утворюються оздобленням різних видів: мереживом, вишивкою, бейкою, зачіпами, складками, зборками. Декоративними можна вважати і контурні лінії деталей коміра, манжет, кишень, поясів. Іноді в одній моделі застосовують конструктивні й декоративні лінії, що мають між собою пов'язуватися і доповнювати одна одну

У разі поєднання декоративні лінії розглядаються як провідні, отже, підпорядковують собі конструктивні.

В основі композиції завжди лежить яка-небудь одна лінія, з якою пов'язуються всі інші. Часто у вирішенні композиції вихідним моментом є лінія горловини або лінія грудей, лінія талії, стегон, низу, тобто лінії, які визначають природні точки статури. У сучасному одязі лінію горловини оформлюють у вигляді каре, овалу, човника, трапеції тощо, а лінію плечей, грудей, стегон зазвичай проєктують на природному місці, підкреслюючи бантом, поясом, кокеткою тощо. Лінія талії також може бути на природному місці, іноді вище або нижче його, а лінія низу, залежно від моделі - прямою, кривою, зигзагоподібною.

Лінії мають і естетичне значення. Вони можуть бути прямими, горизонтальними, вертикальними, плавними, діагональними.

Вертикальні лінії підкреслюють строгість, лаконічність, зорово видовжують статуру.

Горизонтальні лінії означають стійкість, статичність моделі, зорово зменшують статуру, розширюють в області грудей (кокетки, підрізи зі зборками на лінії стегон).

Діагональні лінії - визначають рух, динаміку та застосовуються у м'яких драпуваннях деталей одягу.

Плавні лінії характеризуються м'якістю. Ці лінії використовуються у вигляді круглих кокеток, басок, плавних рельєфів.

Моделюючи сукню або інший одяг, необхідно пам'ятати, що надмірне використання різних ліній може порушити цілісність композиції, гармонію його частин. Виразність і цілісність форми одягу досягаються лише тоді, коли додержуються чіткості силуету, точності пропорційного поділу статури, ритмічності деталей тощо.

Відповідно до зміни напрямів моди відбувається й зміна силуету. Отже, як і мода, силует мінливий.

Під час вибору силуету, ліній можуть виникати дефекти:

- силует моделі не відповідає заданому типу статури, призначенню, тканині;
- перевантаження моделі однорідними або різними лініями;
- лінії в моделі не узгоджуються між собою і формою загалом.

Через це під час моделювання одягу необхідно:

- силует та лінії одягу добирати відповідно до призначення моделі, типу статури, виду тканини, оздоблення, та напрямку моди;
- лінії в одязі узгоджувати між собою і формою одягу;
- не перевантажувати модель однорідними або різними за характером і властивостями лініями.

Контрольні запитання і завдання

1. Що називається силуетом?
2. Які види силуету в одязі Ви знаєте?

гудзиках, а найчастіше - на «тасьмі-блискавці». Пояс штанів може бути пришитим або суцільнокроєним різної форми.

Для якісного моделювання поясних виробів необхідно:

- точно нанести лінії фасону і визначити місце розміщення складок, підрізів, драпувань;
- лінії фасону, які проходять через талієві виточки, позначати при **закритих** виточках;
- розширення частин викрійки виконують симетрично відносно середньої лінії полотнища.

У процесі моделювання поясних виробів можуть виникнути дефекти:

- лінії фасону не відповідають заданій моделі;
- неоднакова глибина складок, зборок;
- розсув частин викрійки не симетричний відносно лінії середини полотнища;
- лінії підрізу виконано не в обраному напрямі.

Контрольні запитання і завдання

1. Конструкція якої спідниці є основою для моделювання?
2. Назвіть загальні правила моделювання поясних виробів.
3. Як виконується моделювання спідниць з кокетками? Наведіть приклади.
7. Визначте правила проектування рельєфів у спідницях та штанах.
8. Які варіанти переміщення талієвої виточки використовують у проектуванні зустрічної складки?
9. У чому особливості моделювання спідниць з груповими складками?
7. Назвіть особливості моделювання спідниць з асиметричним драпуванням.
8. Розкажіть, у якій послідовності моделюють штани з фігурною кокеткою.
9. Як виконується моделювання передньої половинки штанів з м'якими складками по лінії талії?

симетрично й асиметрично. Підрізи проектують по всій довжині бокових швів, а також від лінії середини переднього або заднього полотнища. Якщо лінія підрізу знаходиться вище лінії стегон, талієві виточки закривають, а якщо нижче - залишаються без змін. Особливо ефектно виглядають спідниці з асиметричними підрізами, які розмішують найчастіше від бокових зрізів.

Лінію підрізів оформлюють складками, зборками або застосовують прийоми конічного чи паралельно-конічного розширення деталей виробу.

Моделювання штанів

У гардеробі сучасної жінки популярністю користуються штани. Вони бувають різні за об'ємом: помірні або розширені по всій довжині та різні за величиною прилягання до статури: прямі, розширені донизу, щільноприлягаючі. Довжина штанів може бути короткою (шорти, типу «бермуди») або довгою.

Жіночі штани моделюють переважно з м'якими складками на лінії талії, із зустрічною складкою, з рельєфами, кокетками, драпуванням, підрізами.

Процес технічного моделювання штанів подібний до моделювання спідниць, його виконують на основі передньої та задньої половинок типової конструкції штанів з талієвими виточками.

У моделюванні штанів найчастіше змінюють форму верхньої частини штанів та форму і довжину бокових і крокових зрізів.

Сучасна мода пропонує спідницю-штани, зручні й практичні у користуванні, які універсально замінюють в жіночому гардеробі й спідницю, й штани.

Ширина штанів та їхніх різновидів унизу залежить від моделі й може бути вузькою, прямою, розширеною, широкою. Лінію низу штанів оформлюють манжетами різної конструкції, застібками, стягують на еластичну тасьму або на декоративну шнурівку.

Застібку проектують спереду або у боковому шві на

3. Назвіть силуети, притаманні сучасному одягу?

4. Які групи ліній відомі у сучасному одязі?

5. За допомогою яких ліній утворюється силует?

6. Назвіть лінії, що використовуються у розробці фасону?

7. У чому полягає естетичне значення ліній? Наведіть приклади.

8. Чи повинні лінії моделі узгоджуватися між собою?

Тести

Тест 1. Які з ліній належать до декоративних? 1. Бокові та плечові шви. 2. Рельєфи, нагрудна виточка. 3. Лінії підрізів, кокеток.

Тест 2. До якої групи ліній належать лінії вшивання рукава в пройму, бокові шви?

1. Конструктивно-декоративних. 2. Конструктивних. 3. Декоративних.

Тест 3. У яку групу ліній можна об'єднати лінії горловини, контурні лінії комірків, кишень, хлястиків?

1. Конструктивно-декоративну. 2. Конструктивну. 3. Декоративну.

Тест 4. Назвіть основні лінії моделі на рис. 1. 1. Декоративні. 2. Декоративно-конструктивні. 3. Конструктивні.

Тест 5. Назвіть декоративні лінії моделі на рис.2? 1. Конструктивні лінії пояса і низу сукні. 2. Лінії горловини. 3. Лінії горловини і асиметричних вставок.

Тест 6. Які лінії викликають почуття динаміки? 1. Горизонтальні. 2. Вертикальні.

3. Діагональні.

Тест 7. Визначте конструктивно-декоративні лінії моделі на рис.3. 1. Плечові та бокові шви. 2. Лінії кишені, горловини. 3. Лінії рельєфів.

Тест 8. До якого силуету належить модель на рис.4? 1. Прямого. 2. Приталеного. 3. Напівприталеного.

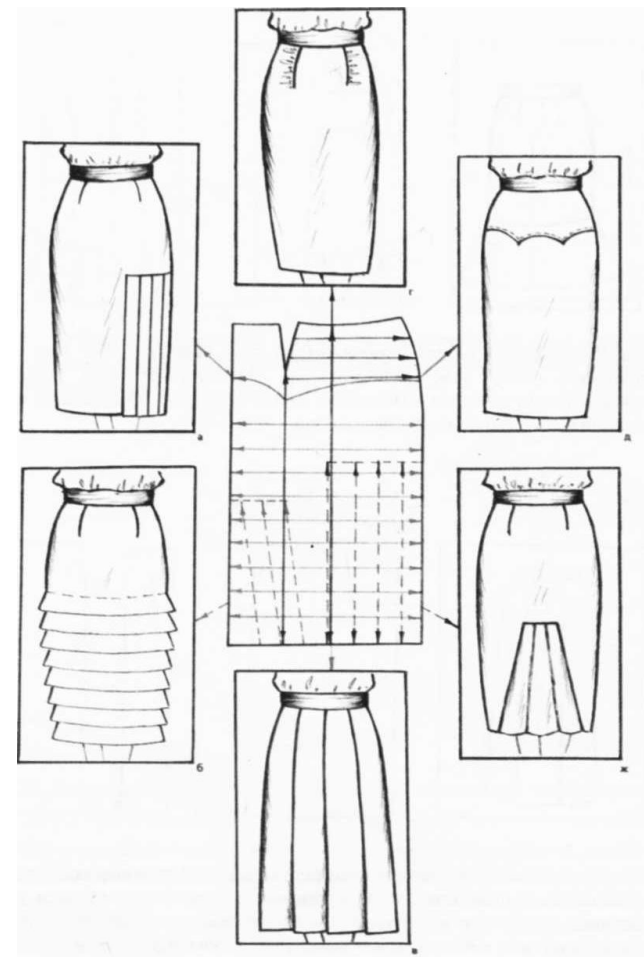
Рис. 1

рис.2

Рис. 3

Рис. 4

У спідницях з кокетками виточки з лінії талії переміщують на лінію кокетки. Кокетки моделюють на передньому і задньому полотнищах спідниці. Талієві виточки попередньо закривають. Якщо лінія кокетки проходить поблизу кінця виточок, то весь розхил талієвої виточки переміщують у лінію кокетки. Талієві виточки залишають лише у спідницях з кокетками великих розмірів. Якщо у моделі спідниці передбачено кокетку малого розміру, тоді залишок виточок закладають у складки, зборки, рельєфи.

Особливістю моделювання *спідниці з підрізами* є те, що підрізи можливо розмішувати на будь-якій частині виробу,

III. Поясні вироби

Моделювання спідниць

За **силуетом** спідниці поділяють на дві основні групи: *прямі та конічні*.

За **конструкцією** спідниці поділяються на одношовні, двошовні, багатошовні, без пояса або з поясом, з виточками, зборками, складками, підрізами, кокетками, рельєфами, драпуванням, з різними кишнями: накладними, прорізними, внутрішніми в швах, рельєфах.

В моделюванні спідниць основну роль відіграють талієві виточки. Якщо призначення виточки лише конструктивне, то її розміщують від лінії талії. Коли ж виточка є декоративним оздобленням, її проєктують у вигляді складок, складок-защипів, зборок, рельєфів, кокеток, підрізів, драпувань.

Спідниця у складки. Привабливий вигляд мають спідниці зі складками: одnobічними, зустрічними, бантовими, розміщеними рівномірно або групами, прямими або віялоподібними. За конструкцією вони можуть бути відкритими від лінії талії або застроченими (18-25 см). Основним прийомом моделювання складок є паралельне розширення, за якого розхил талієвої виточки рівномірно розподіляється на кожну складку.

У моделюванні спідниць з м'якими складками або зборками по лінії талії, спроектовані талієві виточки не зшивають, а закладають у м'які складки або зборки. Якщо у моделі спідниці передбачаються складки більшої величини, то викрійку розрізають до кінця талієвої виточки і розсовують на бажану величину.

Спідниці з рельєфами моделюють на основі заданої конструкції. Якщо рельєф спрямовано від лінії талії або від верхньої частини бокового зрізу, то талієві виточки переміщують на лінію рельєфу. Лінія рельєфу може бути прямою або фігурною.

Спідниці з кокетками за формою бувають прямі, овальні, фігурні; за розміром кокетки - широкі, малі, великі; за способом оформлення лінії з'єднання з основним полотнищем виробу - пришивні, накладні, відрізні. Кокетки малих розмірів зорово видовжують статуру людини, а великих - зменшують.

Пропорції в одязі

Серед засобів композиції одягу важливу роль відводять пропорціям, за допомогою яких художники у моделюванні одягу досягають цілісності його форми.

Пропорціями називають розмірне співвідношення частин костюму між собою і в цілому зі статуєю людини. Наприклад, це співвідношення довжини і ширини сукні, довжини жакету і спідниці, розмірів кожної деталі щодо всього об'єму виробу. Досконаліми вважаються ті співвідношення, які близькі до природних пропорцій статури. Зовнішній вигляд людини значною мірою залежить і від того, як співвідносяться окремі частини його костюму з формою та розмірами доповнень, що створюють ансамбль: капелюшком, висотою зачіски, підборами, кількістю прикрас тощо.

Щоб знайти правильну пропорцію між частинами моделі, необхідно визначити допустимий поділ цілого на більшу та меншу частини. При цьому більша частина не повинна здаватися надто великою, а менша - надто малою. *Відправними точками для знаходження певних пропорцій в одязі є довжина виробу і розміщення лінії талії.* (див. рис.)

Із цих рисунків бачимо, що перша статура здається вищою (співвідношення верхньої та нижньої частин 1:3), друга статура - середньою - (співвідношення частин 1:2), третя статура - приземкуватою (співвідношення 1:1).

У композиції розрізняють два основних види пропорцій - прості та складні. **Прості пропорції** іноді називають арифметичними або модульними. За модуль у композиції береться величина розрахунків розмірів виробу та його частин. На співвідношеннях 1:1 базуються прості геометричні форми - квадрат, куб.

Складні пропорції називають геометричними або ірраціональними, оскільки в них вирішальними є геометричні побудови, що базуються на ірраціональному співвідношенні величин. Наприклад, співвідношення діагоналі квадрату до його сторони.

Популярними є пропорції, побудовані за принципом «золотого січення», за допомогою яких знаходять найбільш пропорційні співвідношення. Спочатку знаходять співвідношення між основними величинами одягу, а після цього - між його більшою і меншою частинами. Знаючи цю закономірність, художники-модельєри у творчому моделюванні використовують такі пропорції, як гармонійні, подібні, контрастні.

Гармонійні пропорції допомагають створювати одяг, який облягає статуру, таля знаходиться на природному місці.

Подібні пропорції використовують тоді, коли одяг не повторює форму тіла, але форма його основних частин наближена за своїми параметрами і розмірами до відповідних ділянок статури.

Контрастні пропорції застосовують у створенні такого одягу, в якому об'єм і контури основних частин (спідниці, переду, рукавів) відрізняються від об'єму і форм відповідних ділянок статури.

Пропорції мають не лише конструктивне значення, але й художнє. У композиції костюму вони визначають співрозмірність і гармонійність елементів та частин форми між собою і з виробом у цілому.

Контрольні запитання і завдання

1. Дайте визначення пропорцій в одязі.
2. Які види пропорцій в одязі Ви знаєте?
3. Назвіть лінії пропорційного поділу.
4. Чим характеризуються гармонійні пропорції?
5. До яких пропорцій відносять одяг прямого силуету?
6. Назвіть вид пропорції одягу, який відрізняється від розмірів основних частин тіла людини.

ПРАКТИЧНА РОБОТА №1

Тема: **Технічне моделювання одягу.**

Мета: Закріпити знання з технічного моделювання ліфа: переносу нагрудної виточки, кокеток, рельєфів, складок, драпіровок, підрізів та моделювання рукавів.

Розвивати просторову уяву, графічні навички при виконанні практичної роботи.

Матеріальне забезпечення:

- інструкційні карти;
- журнали мод;
- лекала в м. 1:4;
- клей;
- кольоровий папір;
- взірці робіт з технічного моделювання;
- ножиці.

Література:

В.О. Радкевич. "Моделювання одягу"

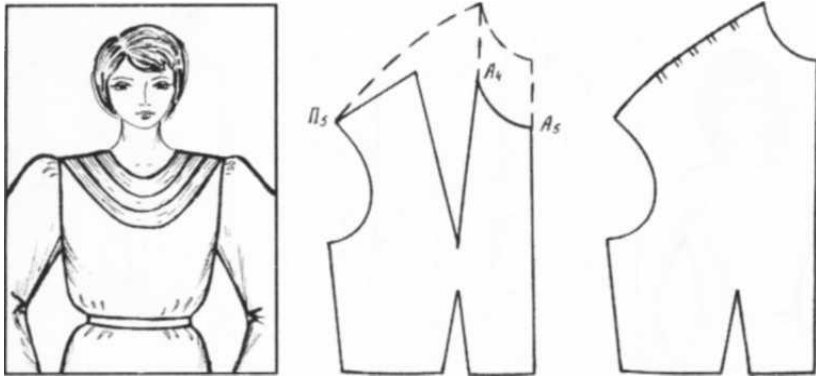
Хід роботи.

8. Замалювати вибрану модель.
9. Описати модель.
10. Намалювати базову основу.
11. Нанести лінії моделювання.
12. Виконати моделювання.
13. Оформити роботу.
14. Висновок.

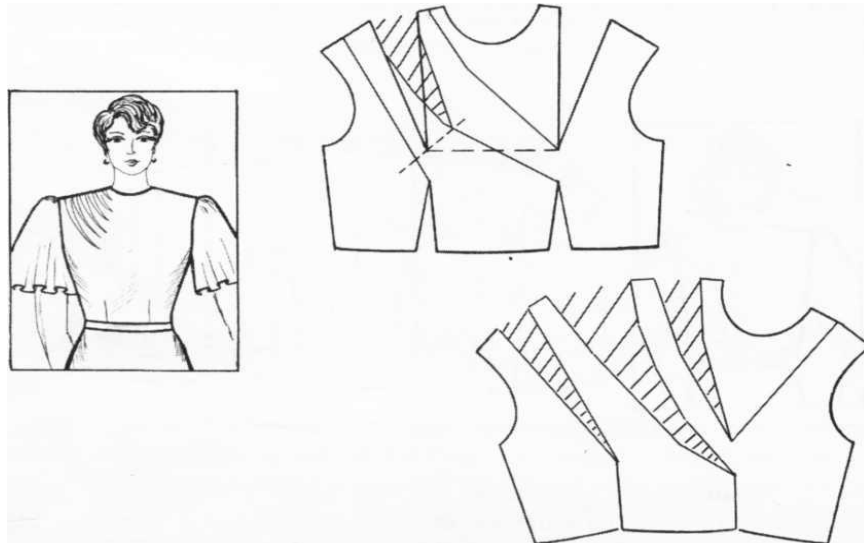
Завдання.

Виконати моделювання ліфа та рукава.

- В I - Моделювання кокеток.
- В II - Моделювання рельєфів.
- В III - Моделювання складок.
- В IV - Моделювання драпіровок.
- В V - Моделювання підрізів.
- В VI - Перенос нагрудної виточки.

Симетрична драпіровка

Асиметрична драпіровка

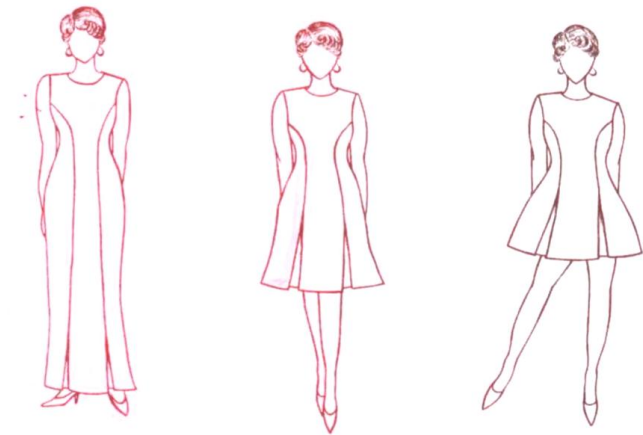
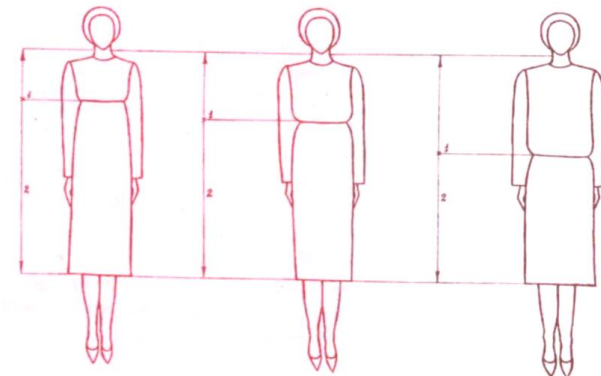

Рис. 137

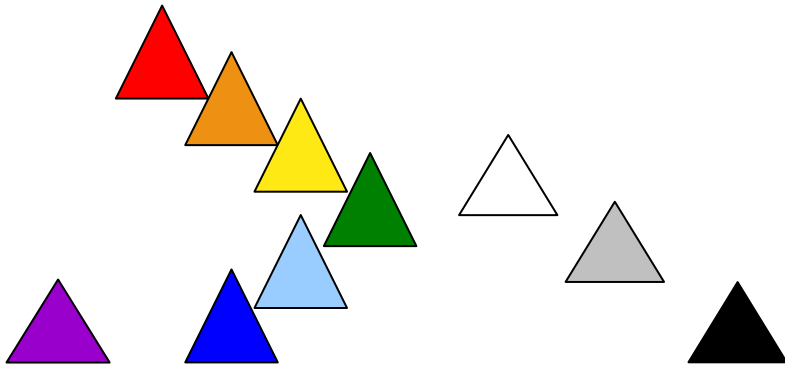
Колір. Загальні відомості про колір

В XVII столітті Ісаак Ньютон вперше заговорив про веселку, як про спектр „кольорових почуттів”. Вчений стверджував, що колір - це субстанція, що змінюється подібно звуку, тому існують такі кольори, яких ми, люди, сприйняти не можемо - точно так, як існують звуки, доступні собаці, але не чутні людиною.

На наш мозок щодня впливають енергії різних кольорів, які ми бачимо і відчуваємо - колір стін вашої кімнати може вплинути на настрій, апетит, концентрацію і натхнення, колір сорочки співрозмовника на ваше до нього ставлення, тощо. Так само ваша власна кольорова гама і ті кольори, які ви обираєте для свого одягу, впливають на оточуючих вас людей. А головне - на вас!

Колір - це відчуття, яке виникає в мозку у відповідь на світло, що потрапляє на сітківку ока.

Розрізняють кольори **хроматичні** (хромос у перекладі - забарвлений) і **ахроматичні**.

Хроматичні - це кольори спектру (червоний, помаранчевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий).

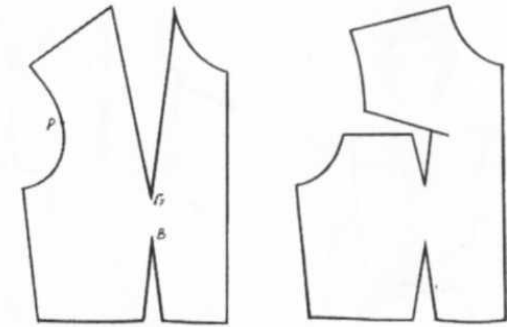
Ахроматичні - чорний, білий та усі відтінки сірих кольорів.

Кольори умовно поділяють на теплі, хододні та нейтральні.

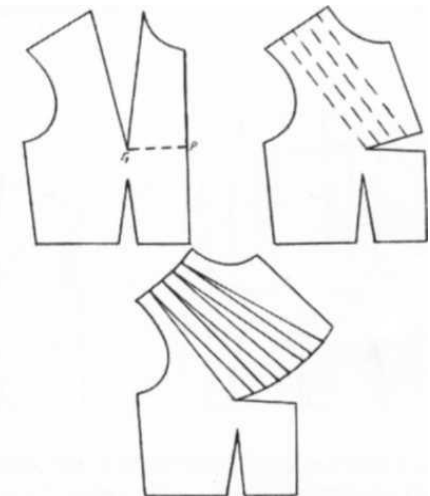
Теплі кольори - червоний, помаранчевий, жовтий.

Холодні кольори - блакитний, синій, фіолетовий.

Нейтральні кольори - зелений та усі його відтінки.

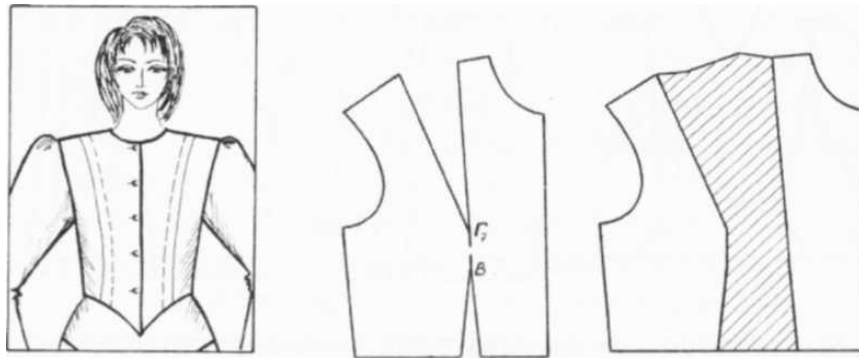
Простий підріз

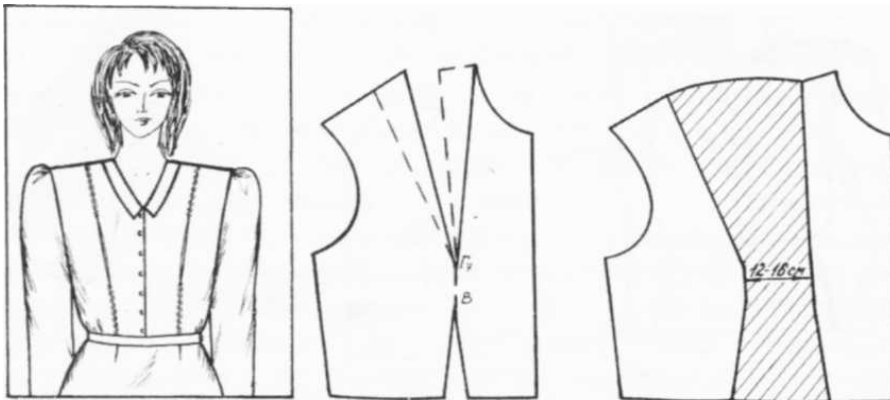
Складний підріз

Для якісного проектування складок, підрізів, драпувань:

- визначити місце розміщення складок, підрізів, драпувань;
- перемістити нагрудні виточки, а якщо передбачено фасоном, то й талієві виточки на визначену лінію складок, підрізу, драпувань;
- переміщені виточки на лінію підрізу, драпувань закласти в зборки або м'які складки.

Односторонні складки

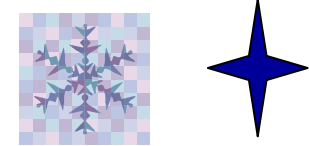
Зустрічні складки

Хроматичні кольори

Теплі

Холодні

Нейтральні

Колір в одязі

Створення композиції одягу в кольорі залежить від його виду, призначення, фактури тканини, віку людини та освітлення (природне, штучне). Відомо, що під впливом електричного освітлення змінюється колір тканини. Так, рожеві, жовті кольори світлішають; сині, блакитно-зелені, фіолетові - темнішають; світло - жовті виглядають як білі. Завдяки правильному добору кольорів можна досягти виразності будь-якого одягу. Наприклад, для вільного одягу притаманні помірні кольори, для відпочинку - яскравіші тощо.

Крім того колір впливає на **емоційний стан** людини. Якщо світлі кольори заспокоюють і піднімають настрій, то темні, навпаки, його притягують. А тому для ізолювання темних кольорів одягу від обличчя, рук, шиї використовують оздоблювальні елементи білого або іншого світлого кольору: шарфи, мережива, бейки.

Колір впливає і на гігієнічні властивості одягу. Так для літнього одягу рекомендують світлі тканини, які краще відбивають сонячні промені, а для зимового - темніші. У доборі кольорів для одягу відіграє роль і вік людини. Люди похилого віку віддають перевагу пастельним тонам, а молодь полюбає яскраві кольори. За допомогою

кольору можна змінити уяву про вагу та об'єм статури. Наприклад, для повних статур краще шити одяг з тканин темного кольору, який зовсім зменшує об'єми, а для худих - зі світлого. Таку властивість кольорів використовують і тоді, коли необхідно досягти великої різниці об'ємів різних частин тіла (звужити або розширити стегна, плечі). У доборі кольорів варто враховувати колір шкіри, очей, волосся людини. Наприклад, людям з шкірою жовтих відтінків рекомендують носити одяг аналогічних кольорів, тільки темних. Одяг чорного або білого кольору пасує майже всім. Особам зі світлим волоссям найбільш личить одяг білого кольору, а темноволосим рекомендують яскравіші кольори. Для людей, які мають руде волосся, підходять всі тони і комбінації коричневого кольору.

Колір очей підкреслюють одягом світлих і темних тонів. Так, синім кольором підкреслюють блакитні очі. А карі - жовтим тощо.

У композиції костюму значна роль відводиться кольорам аксесуарів, оскільки вони є важливим доповненням до нього. Колір аксесуарів вирішується за принципом тотожності або нюансу. Якість художнього проектування залежить від вмінь модельєрів синтезувати і передавати у кольорових композиціях усі елементи предметно-просторового середовища, фактуру, форму одягу та інші фактори, що відіграють важливу роль у створенні цілісного образу костюму.

Контрольні запитання і завдання

1. Що таке колір?
2. Які кольори називають спектральними?
3. Назвіть ахроматичні кольори.
4. Які кольори належать до теплих, а які до холодних?
5. Що таке колірний тон?
6. Які поєднання кольорів використовують у моделюванні одягу?
7. Поясніть на прикладі, чи впливає колір на гігієнічні властивості одягу?
8. Чи впливає освітлення на колір?

для відпочинку.

Вироби з симетрично розміщеним драпуванням виконують на основі пілочки у половинному розрізі по ширині. Якщо драпування розміщено у верхній частині переду, то талієві виточки не обов'язково переносити у драпування.

Розробляючи конструкції з асиметричним драпуванням, використовують ціле лекало основи у розгорнутому вигляді.

Відповідно до моделі драпують ліву або праву частину пілочки, а другу залишають без змін. У таких випадках нагрудну виточку зазвичай переміщують на лінію талії або бокового зрізу для її маскуванню.

Підрізи - це конструктивно-декоративний елемент, який утворюється за рахунок розрізу деталі та закладених м'яких складок або зборок з одного боку розрізу.

Підрізи у моделюванні одягу тісно пов'язані з драпуваннями, складками, зборками. Вони надають можливість одержати складну об'ємну форму окремої частини деталі або цілого виробу за допомогою паралельного, кінцевого і паралельно-кінцевого розширення.

Форма підрізу залежить від фасону виробу. Підрізи бувають симетричні та асиметричні. Підрізи проектується від лінії плечового зрізу, пройми, бокового зрізу, від лінії середини перед.

Виконання: підрізи наносять на основу переду, не доводячи до кінців виточок. Виточку переміщують на лінію підрізу, а якщо вона не забезпечує потрібної величини на зборки, складки чи драпування, то частини викрійки розсовують на необхідну величину.

Конфігурація лінії підрізу може бути прямою, горизонтальною, вертикальною, фігурною, овальною, складною ламаною.

Створюючи ефект об'ємності, необхідно пам'ятати, що довжина зрізів деталі, до яких направлено м'які складки або зборки, не змінюється, але форма і довжина зрізів, на яких утворюються складка та зборки, навпаки, значно збільшуються.

складки (8 – 18см), а ширина зустрічної складки більша за ширину готової однобічної складки у 4 рази.

Глибина складок залежить від їхнього виду, методу обробки, вимог моди.

Моделювання складок розпочинають з визначення місця їхнього розташування на відповідній частині одягу та напрямку ниток основи і підкання тканини. Складки, що заправуються або зашиваються, розміщують уздовж ниток основи, а м'які - незалежно від напрямку ниток основи і підкання. Якщо складку розміщують на середині деталі (пілочки, спинки), то додають ширину готової складки. Для цього викрійку за наміченими лініями розрізають і розсовують на всю ширину додачі складки. Якщо на деталі є виточки, то їх необхідно перемістити у крайні складки у бік пройми. Складки на пілочці проектують від лінії плечового зрізу, горловини або від лінії кокетки, наміченої згідно фасону.

Моделювання зустрічних, бантових складок здійснюють у такий спосіб: розрізані частини викрійки розсовують на ширину в 4 рази більшу за глибину однієї складки; одержану викрійку уточнюють, сумістивши її з контурами основи.

Під час моделювання необхідно також враховувати, в який бік закладаються складки, тому що це впливає на форму зрізу тієї деталі, на якій вони передбачені.

Створення об'ємних форм в одязі забезпечують драпування. Драпування - це конструктивно-декоративний елемент, який одержують методом переміщення всіх виточок у м'які незаправовані складки. Їх проектують у вигляді м'яких складок, закріплених з одного або двох боків деталі виробу. Драпують основну деталь одягу або накладну, використовуючи її як прикрасу.

М'які, незаправовані складки створюють на деталях одягу округлі, напівокруглі та діагональні лінії. Гарного вигляду одягу надають драпування, одержані за рахунок складок, виконаних під кутом 45°. Драпуванням оздоблюють переважно святковий одяг та одяг, призначений

Тести: Колір в одязі.

Тест 1. Які кольори створюють атмосферу святковості, чистоти? Білий, рожевий, світло-блакитний, синій, червоний, зелений.

Тест 2. При якому освітленні вибирається колір для вечірньої сукні?

1. При природному. 2. При штучному.

Тест 3. Як називають кольори, застосовані у моделі на рис.1?

1. Хроматичні. 2. Ахроматичні. 3. Акварельні. 4. Пастельні.

Рис. 1

Тест 4. Які з названих поєднань кольорів є найбільш гармонійними?

1. Зелений та коричневий. 2. Синій та коричневий. 3. Червоний та коричневий.

Тест 5. У поєднанні з якими кольорами зменшується насиченість хроматичних кольорів?

1. Теплими та пастельними. 2. Білим та чорним.

Тканина та оздоблення в одязі

Для реалізації творчого задуму художнику-модельєру важливо правильно добрати матеріал. Адже *тканина є основою форми одягу*. Для виготовлення одягу текстильна промисловість випускає різноманітні тканини: бавовняні, лляні, вовняні, шовкові, синтетичні, штучні, неткані та багато інших. У моделюванні одягу особливе значення має фактура тканини. Її властивості. Фактура тканини може бути гладенькою, шорсткою, блискучою, матовою тощо. Вона залежить від характеру переплетіння, кольору тканини, рисунка.

Рисунок на тканині може бути конкретним або абстрактним, крупним або дрібним, зорієнтованим або хаотичним. У виборі матеріалу для того чи іншого виробу необхідно враховувати його властивості. Так, м'які, еластичні тканини підходять для моделі з плавними м'якими лініями, з драпуванням, м'якими складками, зборками, а щільні, формостійкі матеріали потребують більш простих і лаконічних форм одягу. Одяг із тканин з крупним малюнком повнить статуру, збільшує її об'єм. Ворсова поверхня тканин зовсім збільшує розміри окремих ділянок тіла, а гладенька, навпаки, пом'якшує їх.

У моделюванні одягу з тканин у смужку напрям смужок може бути поздовжнім, поперечним, косим і комбінованим. Фасони сукні мають бути чіткі, строгі за формою. Необхідно пам'ятати, що широкі смужки зовсім збільшують поперечні розміри статури, а зміна напрямку на випуклих частинах статури ще більше підкреслює їх рельєфність. Дрібна смужка дуже часто зливається з основним фоном тканини і пасує до будь-якої статури.

Моделюючи одяг з тканин у клітинку, необхідно враховувати розмір, колір рисунка (рис.2). Так, якщо клітинка велика за розмірами, то лінія симетрії рисунка повинна збігатися із середньою лінією спинки і переду. Вироби з тканини в клітинку можна моделювати, розміщуючи рисунок у поперечному, поздовжньому та діагональному напрямках, а також за допомогою їх комбінацій. У виготовленні одягу з тканин в клітинку не рекомендується проектувати багато швів та ліній. Краще виточки замінити зборками, м'якими складками, щоб уникнути

Рукава із складним розширенням

Проектування складок, підрізів, драпувань

Назвіть вид пропорції одягу, який відрізняється від розмірів основних частин тіла з метою урізноманітнення форми та зовнішнього вигляду верхньої частини одягу, модельєри використовують різні види складок, підрізів, драпувань.

Складки - це конструктивно-декоративний елемент, який створюється за рахунок припуску тканини, закладеного чи заправованого по довжині або ширині виробу.

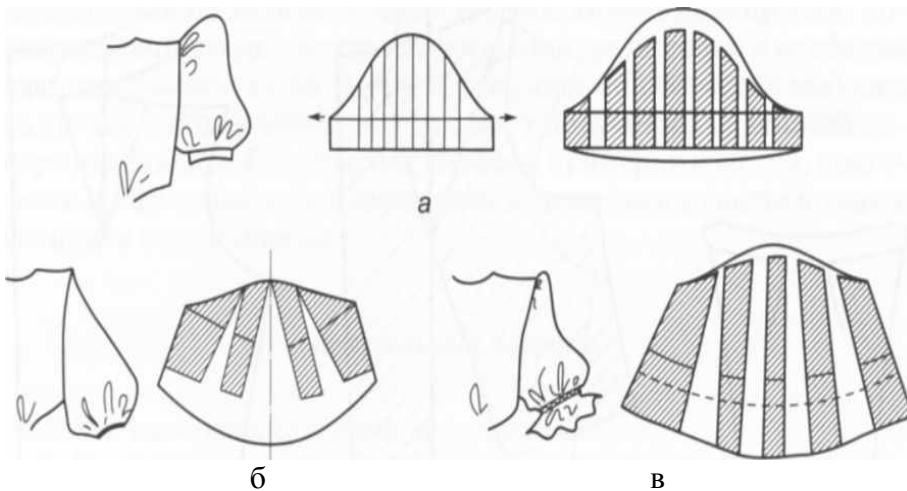
Складки бувають однобічні, зустрічні, групові, діагональні, бантові тощо.

Довжина, ширина та глибина складок залежить від фасону одягу. Так, ширина складок для легкого одягу коливається у межах 4,0 - 7,0 см, а для верхнього одягу 5,0-9,0 см. Слід пам'ятати, що ширина однобічної складки в розгорнутому вигляді удвічі більша за ширину готової

У процесі моделювання рукавів можуть виникнути **дефекти:**

- величина розширення окату рукава неоднакова відносно лінії середини рукава;
- окат не відповідає заданій формі;
- лінія підрізу деформована.

Моделювання рукава

Зміни силуетної форми рукава:

- а – паралельне розширення; б – конічне розширення;
в – комбіноване розширення

небажаного перекосу рисунка.

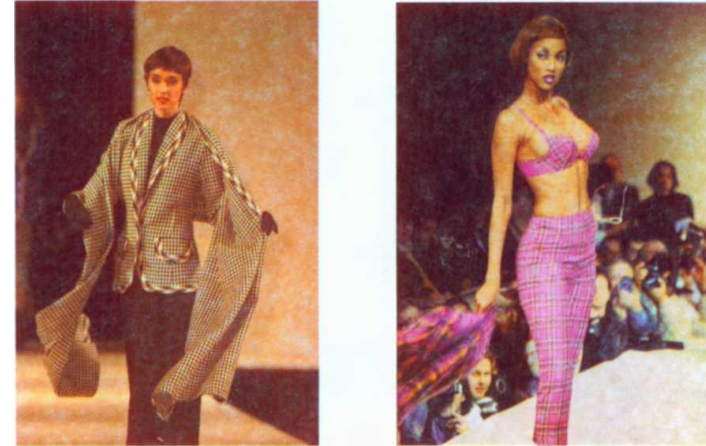

Рис. 2

Якщо тканина в клітинку великих розмірів, то не бажано моделювати одяг з дрібними та маленькими деталями. Якщо клітинка асиметрична і утворена різнокольоровими лініями, то у розробці моделі орієнтуються на найвиразнішу за розмірами і кольором клітинку або лінію. Тканини з крупною клітиною рекомендують для одягу з суцільнокроєним рукавом або квадратною проймою для меншого перетину ліній клітинки.

Рисунок «горошок» також потребує уваги. Тканина у дрібний горошок при моделюванні не спричинює зайвих труднощів. Але

Рис. 3

якщо "горох" крупний за розмірами, то необхідно стежити, щоб симетрія рисунка збігалася з віссю симетрії статури. Не доцільно дрібнити рисунок швами, виточками. Тканину з класичним рисунком у смужку (рис. 3), клітинку, «горох» можна комбінувати з гладкофарбованою тканиною або тканиною з таким самим рисунком різним за розміром або кольором. Проектуючи одяг з тканин з класичним рисунком необхідно, щоб рисунок на прямих деталях, а також на швах збігався.

Тканини з ворсом розкрояють так, щоб на всіх деталях ворс був в одному напрямі. З метою композиційної завершеності моделі художники використовують різноманітні види оздоблення.

Оздоблення не є самостійним елементом композиції, а служить доповненням до костюму. Оздоблення, як і прикраси, має відповідати призначенню костюма, а також фактурі й властивостям тканини. Оздоблення поділяють на оздоблення спортивного, романтичного та гостросучасного характеру (рис. 4).

Рис 4

Оздоблення спортивного характеру прості за формою, виготовленням. Різні гудзики, пряжки, шнурівки, емблеми, тасьма, краватки, пояси, рулик, аплікації найчастіше використовуються в повсякденному одязі.

Оздоблення романтичного характеру застосовуються у святковому одязі. Це різні жабо, кокільє, волани, вишивка, буфи, коміри, манжети складних форм, оздоблені рюшею або

рукава за основу беруть двошовний. Тришовні рукава застосовують переважно у моделюванні робочого та верхнього одягу.

Для створення одягу м'якої та вільної форми використовують рукава крою реглан та суцільнокроєні. Особливістю моделювання виробів з такими рукавами є гармонійне поєднання викрійки спинки, пілочки та рукава. Змінюючи форму рукава і конфігурацію пройми, можливо легко усунути недоліки статури. Таку форму рукавів використовують зазвичай у створенні різних силуетних форм, переважно прямої та розширеної донизу.

Похідним *рукава реглан* є *напівреглан*. На відміну від типової конструкції рукава реглан, який вшивають від горловини, напівреглан моделюють від лінії середини плеча або на відстані 4-5 см від плечової точки.

Моделюючи вироби з рукавом реглан, верхній зріз іноді оформлюють оздоблювальною строчкою, виточку переміщують у м'які складки-защипи, які надають рукаву об'ємності.

Особливістю моделювання *суцільнокроєного рукава* є повна або часткова відсутність пройми.

Суцільнокроєний рукав проектують із ласткою і без неї, з ласткою як окремою деталлю та як продовження бокової частини переду і нижньої половинки рукава.

У моделюванні виробів з суцільнокроєними рукавами необхідно враховувати форму рукава, його довжину та наявність конструктивно-декоративних елементів на передній частині виробу.

Вибираючи фасон рукава, слід зважати на вид одягу, його призначення, форму, особливості будови статури, фактуру та властивості тканини.

Для якісного моделювання рукавів необхідно :

- визначити довжину і ширину рукава;
- при розширенні верхньої частини рукава підвищити окат згідно моделі;
- ширина рукава внизу має відповідати заданій.

верхньої частини рукава. Лінія окату визначає форму головки рукава, яка може бути класичною, плоскою, об'ємною.

Форма окату рукава залежить від форми і розміру виробу. Вона впливає на ширину рукава на рівні глибини пройми. Форма пройми впливає на зміну довжини і форму плечового зрізу. Якщо під час моделювання виробу плечовий зріз видовжують, то висота окату рукава і його посадка зменшуються. І навпаки, коли величину плечового зрізу зменшують, то окат рукава підвищується, а посадка збільшується.

Рукава можуть мати різне оформлення лінії низу: завужене, розширене, з виточкою, заціпами, складками, драпуванням. Рукава можуть бути на манжеті різної форми, з патами, хлястиком, але обов'язково мають гармонійно поєднуватися з основними декоративно-конструктивними лініями виробу.

Розширену форму рукава одержують завдяки конічному розширенню деталей викрійки, яку розрізають від лінії низу, не доходячи до окату на 0,2-0,3 см і через рівні проміжки розсовуючи.

Для забезпечення якісної посадки, висоту окату збільшують на 1-4 см відповідно до ширини рукава.

У моделюванні сучасного одягу залишаються популярними одношовні рукава різної форми: зі звичайною висотою окату та глибиною пройми, з поглибленою проймою, з підвищеною головою, з об'ємною верхньою частиною та щільно вузькою внизу.

Основою для розробки фасонів рукавів є типова конструкція прямого вшивного рукава. На основі прямого вшивного рукава можливо розробити такі види рукавів: «кльош», «ліхтарик», «буф», з двох частин, з підрізом: від лінії низу, лінії окату, з фігурною манжетою з м'якими горизонтальними по окату складками.

Двошовний рукав складається з двох частин - верхньої та нижньої, з'єднаних по ліктьовому та передньому швах. Двошовний рукав також може складатися з передньої та задньої частини, з'єднаних нижнім і верхнім швами. У таких рукавах верхній шов проходить лінією середини рукава від плечового шва донизу.

Тришовний рукав складається з нижньої та двох верхніх частин (передньої та задньої). У конструюванні тришовного

мереживом.

Гостросучасним оздобленням вважають заціпи, буфи, плісе, гофре, нові форми застібок, комірів.

Оздоблення може бути постійним і зйомним, тобто тимчасовим.

Постійним оздобленням вважають гудзики, вишивки, канти, бейки, рюші, плісе, гофре, складки, аплікації. Тимчасове оздоблення - краватки, пояси, коміри, манжети, вставки, декоративні квіти, шарфи тощо. Ними можна у будь-який час доповнити костюм або зняти, замінити на інше. Зйомні оздоблення роблять той чи інший костюм багатофункціональним. Так, сукня темного кольору напівприталеного силуету з шкіряним поясом має повсякденне призначення, а якщо її доповнити шарфом або хустинкою, гарно задрапованою на шиї, або вишитим білим коміром, то в такій сукні можна йти і в кіно, і на день народження подруги, і на виставку.

Оздоблення, крім декоративного та естетичного призначення, має ще й утилітарне. Так, гарні гудзики на блузці одночасно є й застілкою, й оздобленням. Мережки на літньому одязі є не лише прикрасою, але й одночасно створюють повітропроникність, сприятливий мікроклімат для тіла. Комір з хутра не лише оздоблює зимове пальто, але й захищає від холоду.

У виборі оздоблення важливим є те, щоб оздоблення і тканина не порушували цілісності моделі за стильовим вирішенням і відповідали призначенню одягу. Наприклад, на лижному костюмі доречним буде оздоблення кантом, бейкою або аплікацією у вигляді сніговика, а не сонця. Весільна сукня буде вишуканою, якщо її виготовлено з гарної тканини світлого кольору, яка має хорошу пластичність, добре драпується у поєднанні з такими видами оздоблення, як рюші, волани, оборки, декоративні квіти тощо.

Оздоблення може бути стійким, підкреслювати призначення одягу, його зручність в експлуатації (фартух для домашньої роботи з великими накладними кишенями, оздоблений кантом, бейкою, тасьмою) або святковість, вишуканість (складна вишивка бісером на сукні).

Необхідно пам'ятати, що невідповідність оздоблення призначенню одягу, тканині, а також перевантаження моделі

однорідним або різним за призначенням видом оздоблення призводить до порушення композиції одягу, що суттєво знижує його естетичні якості.

У доборі тканини та виду оздоблення можуть виникати дефекти:

- тканина та вид оздоблення не відповідають виду одягу, його призначенню;
- фактура, рисунок тканини, колір, оздоблення не відповідають фасону моделі та зовнішньому вигляду статури.

З метою недопущення перерахованих дефектів необхідно:

- тканину та оздоблення добирати відповідно до виду одягу, його призначення, фасону, типу статури;
- у моделюванні одягу особливого значення надається властивостям тканини, її структурі, рисунку.

Контрольні запитання і завдання

1. Назвіть види тканин, які застосовують у моделюванні одягу.
2. Які рисунки застосовують на тканинах?
3. Дайте визначення класичному рисунку.
4. Назвіть види оздоблень у одязі.
5. Які оздоблення називають зйомними?
6. Від чого залежить добір тканини та оздоблення для заданої моделі?

Тести

Тест 1. Які види оздоблень ви рекомендуєте для святкового одягу?

1. Кокетки, пояси. 2. Драпування вишивкою, люрексом.

Тест 2. Яким вимогам, передусім, повинна відповідати тканина для пошиття нічних сорочок?

1. Естетичним. 2. Економічним. 3. Гігієнічним.

Тест 3. Які оздоблення належать до постійних?

1. Пояс, кокетки, шарфи, жабо. 2. Гофре, аплікація, вишивка.

Моделювання кокеток

Сукні з кокетками завжди залишаються в моді. **Кокетка** - це відрізний декоративно-конструктивний елемент одягу, розміщений у верхній частині сукні, спідниці, штанів тощо. Лінії кокетки бувають різних форм: прямі, фігурні, овальні. Розміри кокетки значно впливають на зорове сприйняття форм виробу. Наприклад, кокетки малих розмірів видовжують статуру, а великих - зменшують. Лінію кокетки проектують з урахуванням розташування нагрудної виточки. У разі, коли кокетка має малі розміри по довжині, тобто знаходиться вище лінії грудей, то частину розхилу виточки залишають і оформлюють згідно моделі.

Для переміщення виточки під кокетку необхідно:

- наживити шпильками основну виточку;
- нанести конфігурацію ліній кокетки згідно фасону;
- за наміченими лініями виконати розріз;
- розхил виточки основи на кокетці залишити закритим;
- залишок нагрудної виточки перенести у м'які зборки, складки, рельєфи.

Моделювання рукавів

Рукав - це конструктивний елемент одягу, який забезпечує утилітарну функцію, збагачує форму та прикрашає його зовнішній вигляд.

За кроєм рукава бувають: вшивні, сорочкові з плавнотокатою формою плеча, реглан, суцільнокроєні, кімоно, з ласткою, комбіновані;

за формою - прямі, гладкі, об'ємні, з виточкою, зі складками і зборками по окату, вузькі, з ліктьовою виточкою, на манжеті тощо..

Довжина рукавів може бути короткою, довгою, напівкороткою: 3/4, 7/8 довжини руки.

За моделлю та кількістю деталей рукава поділяються на *одношовні, двошовні, тришовні.*

З'єднання рукавів з проймою здійснюють по лінії окату

Моделювання рельєфів

Широкою популярністю користуються моделі одягу з рельєфними швами на пілочки та спинці, які є одночасно і конструктивно-декоративними лініями. Їх одержують у спосіб з'єднання нагрудної виточки з виточкою по лінії талії прямою або складною кривою лінією. *Рельєфи бувають* вертикальними і фігурними, розрізними і нерозрізними. Лінія рельєфу розділяє викрійку основи на окремі частини, тим самим замінюючи виточки. Вона з'єднує нагрудні й плечові виточки з талієвими. За допомогою рельєфів одержують різні форми і фасони виробів, наприклад, плоску форму на рівні грудей створюють шляхом зміщення рельєфів від центра грудей на 1,5 см. За допомогою рельєфів статуру можна зорозовити, розширити або видовжити. Наприклад, за допомогою вертикальних рельєфних швів, направлених від плечового зрізу, статура стає зорозовішою і стрункішою.

Вертикальні рельєфи можуть проходити через центр грудей або зміщуватися на 1-2 см у бік бокового зрізу. Такі рельєфи моделюють в одязі на повні статури, оскільки їх зорозовлюють. Рельєфи можуть бути направлені від лінії пройми, плечового зрізу, горловини, а також від лінії кокетки. Моделювання рельєфів гармонійно поєднують з іншими конструктивними і декоративно-конструктивними лініями виточок, бокових швів тощо.

Майже у кожному випадку за лінією рельєфу виконується оздоблювальна строчка, що підкреслює його декоративне призначення.

Для переміщення виточки в рельєфи необхідно:

- з'єднати кінці нагрудної і талієвої виточок згідно фасону;
- за намченою лінією виконати розріз;
- основну виточку перенести в лінію рельєфу; якщо рельєф розрізний, то окремо вирізати дві частини викрійки, даючи припуски на шви (1-1,5 см);
- якщо рельєф нерозрізний, то частини викрійки розсовують на 2 см і вирізають як цілу деталь;
- якщо лінія рельєфу не проходить через центр основної виточки, її переносять у лінію рельєфу.

Зорові ілюзії в одязі

Моделюючи костюм, художник-модельєр намагається створити таку форму, в якій об'єм, пропорції підкреслювали б природні переваги статури людини і замаскували її вади. Для виконання цієї важливої й творчої роботи вони вдаються до використання властивостей зорових ілюзій.

Ілюзія - це оманливе сприйняття оком дійсності. У перекладі з латинського «*illusio*» означає «помилка».

Існує три **типи** ілюзій: **фізичні, фізіологічні та психологічні**. У моделюванні одягу застосовують здебільшого фізіологічні та психологічні ілюзії. Ці ілюзії залежать від сприйняття кольору, оцінки відстані, напрямку ліній, кутів. За допомогою зорових ілюзій можна зорозовити або зменшити об'єм статури, її зріст, замаскувати вади. Існують ілюзії контрасту і повторення.

Ілюзія контрасту - це різке виявлення форм, кольору та ліній одягу. Наприклад, щільно облягаюча сукня на повній статурі ще більше підкреслює її повноту, а лінія талії здається тонкою у спідниці крою «сонце». Чорна сукня у поєднанні з білим коміром або шарфом підкреслює свіжість, охайність, чистоту.

Ілюзія повторення або урівноваження виявляється у порівнянні однакових за розмірами або формою елементів одягу, відрізків тощо. Наприклад, для повної статури не рекомендують моделювати сукню з широкими рукавами, тому що такі рукава ще більше повнять. Виріз горловини У-подібної форми не використовують у моделюванні одягу для людей з витягнутим обличчям тощо.

Моделюючи одяг, необхідно знати властивості ліній, форм, кольору, які створюють у костюмі бажані або небажані зорові ілюзії. Так, горизонтальні лінії фасону, поперечні лінії кокеток, підрізів, воланів, складок зорозовлюють зріст людини, розширюють стегна. Вертикальні лінії рельєфів, заціпів зорозовлюють, збільшують зріст статури, зменшують об'єм стегон.

Повним жінкам (рис.1) рекомендують одяг з поздовжніми, діагональними лініями, які зменшують їхній об'єм. Для повних не бажані горизонтальні кокетки, оборки, манжети, кишені, тканина

з крупним малюнком, які зорово розширюють стегна і статуру. Повним жінкам невисокого зросту більше пасуватиме сукня невідрізна по лінії талії, з поздовжніми лініями у вигляді планки, застібки зверху донизу, середнього шва спинки. Якщо жінка має *широкі стегна*, то їй не варто шити щільнооблягаючий одяг з вузькою спідницею тощо. Для спідниці краще підібрати тканину темних кольорів та щільних структур. Якщо у жінки коротка шия, то за допомогою вирізу горловини У-подібної форми, вузького коміра з довгими кінцями можна її видовжити.

Рис. 1. Ілюзії створені вертикальними пініями в

Жінці *високої тонкої статури* (рис. 2) пасуватиме широка спідниця і м'яка верхня частина переди з підкресленою лінією талі, їй не варто носити сукні, що щільно облягають статуру, вузькі спідниці й рукава. Тонким високим жінкам рекомендують одяг з горизонтальними кокетками, пишними спідницями, оборками, рюшами, пелеринами, з квадратним вирізом горловини або форми «човник». Гарний ефект зорових ілюзій для таких статур створює застосування контрастних кольорів по горизонталі. Високим жінкам не варто носити надто короткий одяг.

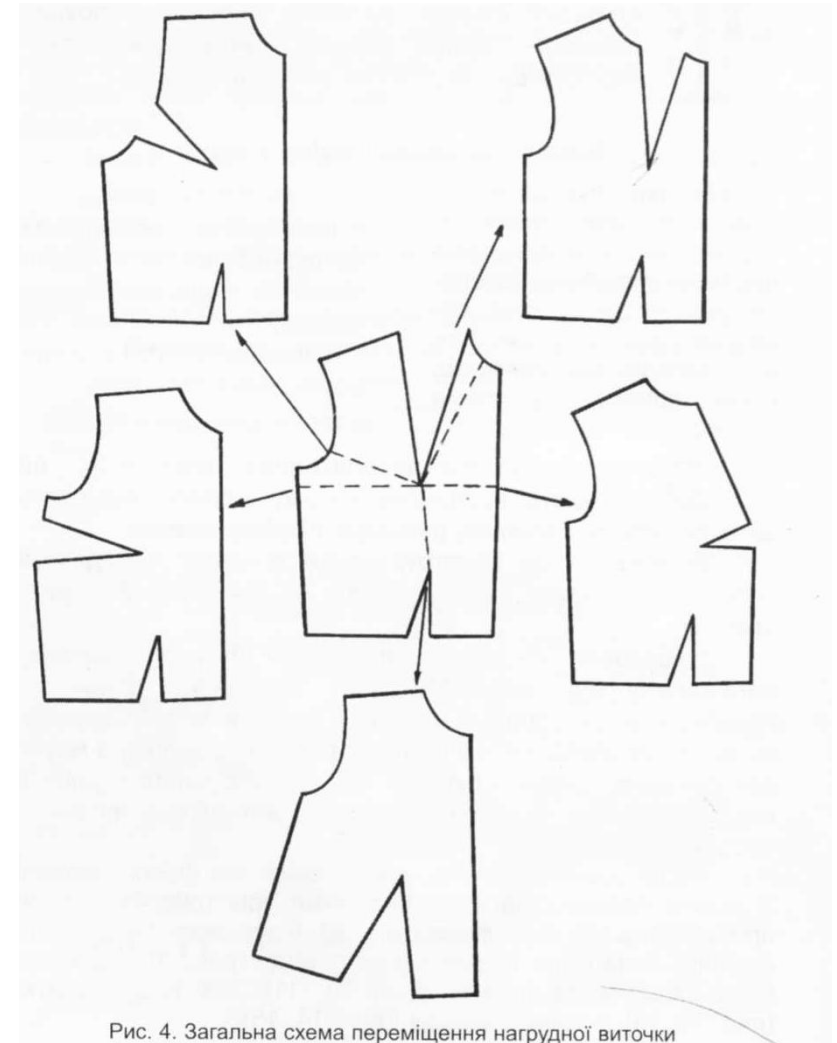

Рис. 4. Загальна схема переміщення нагрудної виточки

Техніка переміщення нагрудної виточки

До конструктивно-декоративних елементів, що створюють відповідну форму моделі, відносять: виточку, складки, защипи, рельєфи, підрізи, кокетки.

Виточка - це конструктивний елемент одягу, який забезпечує об'ємну форму виробу на виступаючих точках статури.

У базовій конструкції креслення нагрудну виточку, направлену від плечового зрізу, називають основною. Похідними щодо основної виточки є складки, зборки, защипи, рельєфи, драпування, які створюють об'ємну форму з метою декоративної прикраси окремої частини або цілого виробу. Їх використовують також для збільшення об'єму верхньої частини виробу.

Місце розміщення виточки залежить від фасону моделі, її можна переміщувати на будь-який зріз: у лінію пройми, горловини, бокового зрізу, на лінію талії, середини переду (рис. 4), а також у дві, три м'які складки від плеча, під лінію кокетки, у лінію рельєфу.

Для переміщення нагрудної виточки в лінію пройми, горловини, бокового зрізу, на лінію талії та середини переда необхідно:

- визначити нове положення виточки;
- з'єднати визначену точку з кінцем основної виточки;
- виконати розріз за наміченою лінією у напрямі, заданому фасоном;
- розхил основної виточки закрити для утворення нової.

Щоб переміщена виточка створила плавну випуклість на переді пілочки, необхідно, щоб вона не доходила до центра грудей на 1-2 см, якщо її проектують від плечового зрізу, лінії пройми та горловини, і на 3-4 см, якщо виточку переміщують у боковий зріз, на лінію талії або на лінію середини переду.

Збільшення об'єму пілочки призводить до зменшення розхилу виточок і до збільшення пройми та ширини рукава на рівні лінії пройми. Якщо сукня відрізна по лінії талії, то виточки верхньої частини виробу (пілочки і спинки) повинні збігатися з виточками на спідниці.

Рис. 2. Ілюзії, створені горизонтальними лініями в

Головні убори і зачіска також впливають на створенні зорових ілюзій. Так, високим жінкам пасує взуття на низькому підборі, капелюх з крисами. Повним жінкам необхідно уникати головних уборів маленьких розмірів, взуття з пасочком тощо.

Якщо *статура має маленький бюст* (рис. 3), то їй пасуватимуть різні кокетки, волани, кишень, клапани по лінії грудей, жабо, банти. Якщо бюст опущений, то краще запропонувати сукню із заниженою лінією талії, що збільшить відстань від лінії грудей до лінії талії.

Рис. 3

Для *статури з вузькими плечима* (див. рис. 3) рекомендують пишні рукави, маленький комірець. Широкі плечі можна зорозвужити за допомогою рукава реглан, У-подібного вирізу горловини. У даному випадку не варто носити вузьких спідниць, щільно прилягаючих комірив, капелюхів з широкими крисами. Особливе значення має моделювання одягу на сутулій й перегинистій статури (див. рис. 3). Якщо *статура сутула*, сукня не повинна щільно облягати спину, а бути напівприталеного або вільного силуету. Сутулим статурам рекомендують пелерину, коміри, що відстають від шиї, баски, зборки по лінії талії, пояси, які ззаду зав'язуються на бант. *Перегинистим статурам* пасують сукні вільного силуету, спідниці зі зборками, заціпами, складками.

Для *статур з широкими стегнами* використовують ілюзію контрасту: верхню частину виконують із тканин теплих кольорів, а спідницю, навпаки, холодних тонів. У такому випадку спідницю моделюють пряму або злегка розширену донизу, а у верхній частині використовують такі деталі, які б відвертали увагу від лінії стегон (банти, жабо, широкі коміри, вставки).

Якщо *стегна вузькі*, то пропонують спідниці «кльош» у зборки, складки, великі накладні кишені, розміщені ближче до бокових зрізів. Крім того, для таких статур не варто проектувати рукав «ліхтарик» та занижену лінію плечей.

У випадках, коли нижні кінцівки Х-подібної або О-подібної форми, необхідно уникати облягаючих і коротких спідниць. Краще пропонувати одяг подовжений, розширений донизу, з воланами, оборками, складками по лінії низу.

Якщо статура має такі фізичні вади, як різна ширина або висота плечей, сутулість з однієї сторони, різна величина грудей або стегон, то тоді застосовують асиметричне вирішення сукні, а саме: асиметричні підрізи і драпування, накладні деталі тощо.

Розробляючи композицію костюму, художник-модельєр поряд з вищеназваними видами ілюзій значну увагу приділяє акценту та його розміщенню. Це означає, що кожній композиції намагаються надати акцент кольором, лініями, ритмом деталей і оздобленням, контуром деталей і виробу.

Наприклад, розміщення акцентів або виділених світлих деталей на краях статури роблять її більш широкою. А взуття, капелюх, рукавички темного кольору, навпаки, збільшують зріст.

моделюється, наносять кілька фасонних ліній, які розрізають на задану величину, а контури новоутворених зрізів обмальовують (рис.1).

Прийоми **конічного розширення** подібні до паралельного. Лише внизу деталі розширення смуг відрізняються. Для **конічного розширення або звуження** смуги розрізаних деталей заводять одна за одну, відповідно до заданої ширини виробу (рис. 2).

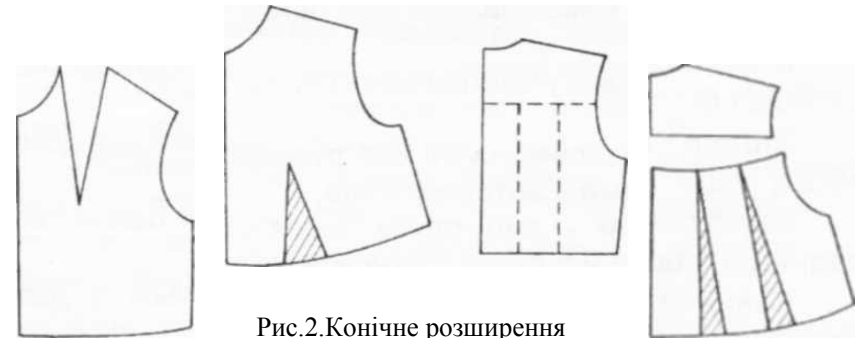

Рис.2.Конічне розширення

Паралельне розширення виконують як окремо, так і разом з конічним розширенням або звуженням деталей одягу - **паралельно-конічне розширення** (рис. 3).

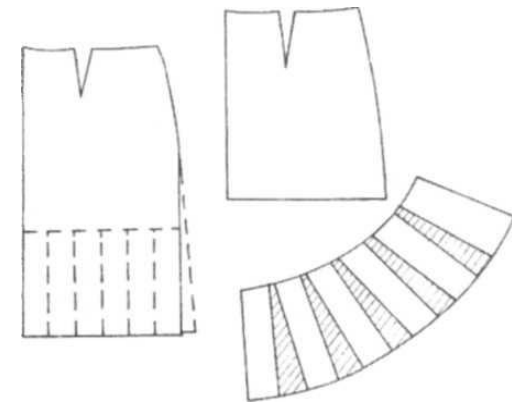

Рис. 3. Паралельно-конічне розширення

II. Технічне моделювання одягу

Художнє проектування виробу завжди розпочинається з творчого процесу - створення моделі.

Під *творчим моделюванням* розуміють власну розробку модельєром зовнішнього вигляду моделі, створення її композиції та готового зразка.

Технічне моделювання - це процес розробки нових фасонів одягу за рисунками або ілюстраціями моделей. Технічне моделювання вміщує в себе вивчення зовнішнього вигляду моделі, вибір базових креслень та нанесення на них фасонних ліній.

Прийоми технічного моделювання базуються на знаннях і вміннях побудови деталей одягу конструктивним способом. Тому для створення різних фасонів моделей не завжди потрібна нова побудова креслень, оскільки в окремих випадках використовуються типові конструкції.

На основну викрійку наносять необхідні фасонні лінії, відповідно до яких деталі розрізають розширюють або звужують, а попереднє розміщення виточки основи закривають.

Паралельне розширення деталей виконують у моделюванні одягу зі зборками та м'якими складками. На деталь, що

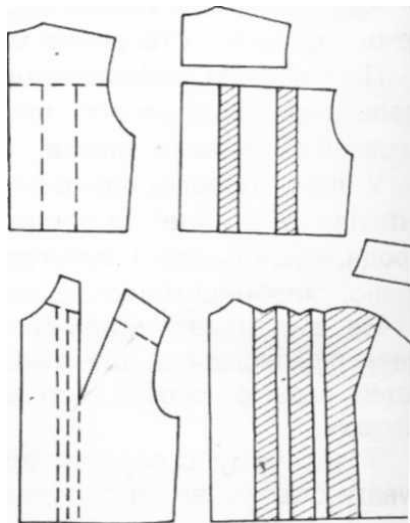

Рис. 1. Паралельне розширення

Розміщення акцентів використовується й у тому разі, коли необхідно відвернути увагу від вад статури. Наприклад, якщо виступає живіт, то акцент роблять вище лінії грудей, у вигляді оригінального за формою коміра, жабо, банта із оздоблювальної тканини, найчастіше контрастного кольору. . Всі ці прийоми зорових ілюзій застосовуються у моделюванні одягу для того, щоб надати статурі динамічності, щоб форма і розміри костюма відповідали формі тіла людини, підкреслювали її природну красу і замасковували, згладжували чи відвертали увагу від її вад.

Для вдалого використання зорових ілюзій необхідно:

- прийоми та засоби зорових ілюзій застосовувати для сприйняття певного об'єму, форми, розміру моделі та статури загалом;
- зорові ілюзії створювати для замаскування вад статури.

Під час створення зорових ілюзій в одязі можуть виникати дефекти:

- зорові ілюзії не відповідають творчому задуму;
- зорові ілюзії підкреслюють вади статури;
- невдало підібрані кольори у створенні ілюзій контрасту та повторення.

Контрольні запитання і завдання:

1. Дайте визначення поняттю «зорова ілюзія».
2. Назвіть види зорових ілюзій, які застосовуються у моделюванні одягу.
3. Яке значення мають зорові ілюзії в одязі?
4. Визначте зорові ілюзії, які використовують для повних статур.
5. Які властивості зорових ілюзій застосовують для статур з недоліками нижніх кінцівок?
6. За допомогою яких зорових ілюзій можна розширити вузькі плечі?

Тести

Тест 1. За допомогою яких елементів можна зорозов зменшити об'єм статури?

1. Темний колір. 2. Горизонтальні лінії. 3. Вертикальні лінії.

Тест 2. Для якої форми шиї моделюють У-подібний виріз горловини та комір з гострими кінцями (рис. 1)?

1. Коротка і тонка. 2. Довга і широка. 3. Коротка і широка.

Тест 3. Які зорові ілюзії створюють вертикальні смужки тканини на рис. 2? Для яких статур використовують?

1. Худі. 2. Повні. 3. Низькі. 4. Високі.

Тест 4. Який вид оздоблення зорозов збільшує об'єм статури?

1. Тасьма. 2. Оборки. 3. Рюші. 4. Пояс.

Тест 5. Для яких статур акценти розміщують у верхній частині (рис. 3)?

1. Необхідно відвернути увагу від широких стегон. 2. Підкреслити природно гарні форми тіла.

1

2

3

гармонії форми, елементів кольору;
- не допускати порушення ритму.

У результаті порушення ритму можуть виникати дефекти:

- елементи оздоблення, деталі моделі розміщено без отримання ритмічної побудови;

- у ритмічному вирішенні композиції відсутня чітка закономірність і розмірність.

Контрольні запитання і завдання:

1. Що таке ритм в одязі?

2. Які види ритму застосовують у моделюванні одягу?

3. У чому виявляється простий рівномірний ритм?

4. Назвіть характерні ознаки пропорційно-послідовного ритму.

5. Чим характеризується радіально-променевий ритм? Назвіть його види.

6. До чого може призвести порушення ритму в одязі?

симетричними та асиметричними драпуваннями або м'якими зачіпками від лінії плеча, лінії талії, бокового зрізу тощо.

Під час розробки композиції одягу часто ритмічну побудову здійснюють на основі симетрії. *Симетрія* - це закономірність, за допомогою якої композиція набуває завершеності. Наприклад, симетричне розташування декоративних ліній, деталей, оздоблення, а також ґудзиків у зміщеній центрально-обортовій застібці відносно центральної осової лінії статури.

В одній моделі можуть поєднуватися різні види ритму, які взаємопов'язані й підпорядковані один одному. Наприклад, простий рівномірний ритм у розміщенні ґудзиків вдало поєднується з пропорційно-послідовним ритмом у повторенні кишень або клапанів на переді сукні (на ділянці грудей і лінії стегон).

Розробляючи композицію моделі, художники-модельєри за основний елемент ритмічної побудови часто беруть, колір. Ритмічне чергування, побудоване на закономірному кольоровому повторенні, передається у простому і пропорційно-послідовному ритмі по вертикалі, горизонталі або діагоналі. Яскравим прикладом такої ритмічної побудови є використання тканин у смужку, однакову за кольором або різнокольорову.

Ритмічне вирішення композиції робить її завершеною, і недотримання цієї закономірності призводить до аритмії. Причинами порушення ритму є неохайне, неточне виконання моделі (коли майстер-виконавець допускає помилки розміщенні оборок, ґудзиків або доборі їх розмірів). До грубого порушення ритму може призвести невдале поєднання в одній моделі різних видів ритму, які не передають ідею композиції, а, навпаки, її роз'єднують. Наприклад, у сукні оборки біля горловини розміщені простому рівномірному ритмі, а на спідниці - хаотично. Отже, для створення цілісної композиції важливим є дотримай ритмічної побудови, яка залежить від ідеї композиції гармонійного поєднання всіх її елементів.

Для ритмічного вирішення композиції необхідно:

- моделювати одяг, застосовуючи один з ритмів або поєднання різних видів ритму;
- ритмічність в одязі використовувати задля досягнення

Ритм в одязі

У створенні композиційно-організованої форми одягу значна увага приділяється засобу зв'язку всіх елементів форми - ритму. *Ритм* - відповідні проміжки між елементами. Ритмічну організацію форми знаходять у монументальному мистецтві архітектури, у творах образотворчого мистецтва, в орнаментах стародавніх виробів декоративно-прикладного мистецтва, а також в одязі, різному за стилем та оформленням. За допомогою ритму можна в русі передати форму одягу, лінії силуету, декоративні елементи, його кольорове вирішення.

Ритм сприяє досягненню в одязі гармонії форм, художньої цілісності.

Простий рівномірний ритм - це послідовне чергування однакових за формою, розміром, кольором елементів композиції та проміжків між ними (рис. 1). Він може виявлятися у доповненні форм або елементів з проміжком, який є межею розподілу форми, а також у повторенні однакових за формою елементів, розміщених один за одним.

Рис.1

Прикладом простого рівномірного ритму можуть бути однібічні складки по колу, розміщення ґудзиків та петель по довжині виробу, фестони, виконані внизу виробу, оборки, розміщені через однакові проміжки тощо.

Простий рівномірний ритм може виявлятися і в конструктивних лініях (спідниця клинкова).

Пропорційно-послідовний ритм - це складна закономірність повторення елементів, форм та проміжків між ними з їхнім пропорційним збільшенням або зменшенням (рис.2).

Рис.2

Прикладом пропорційно-послідовного ритму можуть бути орнаменти вишивок, розміщених по бережках сорочок національного вбрання, рушників, рисунку купонних тканин тощо.

Пропорційно-послідовний ритм забезпечує пропорційне збільшення або зменшення елементів композиції й виявляється у композиційній розробці форм деталей одягу, а також в елементах оздоблення ліній. Наприклад, у моделюванні спідниці з оборками використовують ритм пропорційно-послідовного збільшення або зменшення елементів композиції в нижній частині виробу (від найменшого до найбільшого або навпаки).

Закономірність пропорційно-послідовного зростання може виявлятися і за допомогою повторення в моделі деталей одягу: кишень, клапанів, воланів. Іноді проміжки між елементами зростають прогресивно (ритм стрибками).

Пропорційно-послідовний ритм може виявлятися і шляхом закономірного пропорційного зменшення елементів композиції (від більшого до найменшого). Даний вид ритму знаходимо й у

побудові орнаментів вишивки або купонних тканин, де насиченість внизу сходить нанівець. Ритмічне повторення форм спостерігаємо і в ансамблі одягу, в якому зв'язок верхньої та нижньої частин побудовано на ритмічному повторенні форм від більшої величини до меншої. Іноді ритмічну побудову композиції завершує одне з доповнень ансамблю, найчастіше - головний убір.

Радіально-променевий ритм упорядковує лінії, що починаються в одному місці. Розрізняють два види радіально-променевого ритму: *простий і прогресуючий* (рис. 3).

Простий радіально-променевий ритм (див. рис.3) - це закономірність, в якій чергуються однорідні й рівні за величиною лінії, що починаються в одному місці. Наприклад, віяло, де всі частини однорідні. Прикладом простого радіально-променевого ритму можуть бути такі елементи одягу, як жабо, плісе, віялоподібні складки тощо.

простий

простий прогресуючий

Рис. 3

Прогресуючий радіально-променевий ритм (див. рис.3) - це закономірність, що виявляється у розташуванні різних променеподібних драпувань. Наприклад, жіночі народні сорочки, призібрані по горловині та по низу рукавів у вигляді нерівномірних променів, що ритмічно розходяться, сучасні сукні з